

**НЭЭЛТТЭЙ ЗАСГИЙН ТҮНШЛЭЛИЙН
2024-2027 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮНДЭСНИЙ V ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТӨСӨЛ
БОЛОВСРУУЛЖ, ТАНИЛЦУУЛАХ ҮҮРЭГ БҮХИЙ АЖЛЫН ХЭСГИЙН АНХДУГААР
ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ**

Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын даргын 99 дүгээр тушаалаар “Монгол Улсын Нээлттэй Засгийн Түншлэлийн 2024-2027 оны үйл ажиллагааны үндэсний V төлөвлөгөөний төсөл боловсруулж, танилцуулах үүрэг бүхий Ажлын хэсэг”-ийн бүрэлдэхүүнийг баталж, тус Ажлын хэсгийн анхдугаар хуралдааныг 2023 оны 11 дүгээр сарын 08-ны өдөр 15.00 цагт Блюскай зочид буудлын хурлын танхимд зохион байгуулав.

Ирц: 71.1 хувь

Оролцсон:

1. Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж
2. Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зөвлөх Ч.Болортуяа
3. Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зөвлөх Ч.Ундрахбаяр
4. Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын Хуулийн багийн ахлах зөвлөх Ч.Ариунхур
5. Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын Дотоод хяналтын багийн ахлагч Д.Ган-Эрдэнэ
6. Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын Тандалт судалгааны багийн ахлах судлаач Б.Анар
7. Эдийн засаг, хөгжлийн яамны Нэгдсэн бодлого төлөвлөлтийн газрын дарга Л.Балчинлуvsан
8. Гадаад харилцааны яамны Олон улсын гэрээ, эрх зүйн газрын Хүний эрхийн хэлтсийн дарга Б.Золбоо
9. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны Уул уурхайн бодлогын газрын дарга М.Мэндбаяр
10. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Хүрээлэн буй орчны бодлого зохицуулалтын газрын дарга Б.Буяннэмэх
11. Төрийн худалдан авах ажиллагааны газрын дарга Ц.Батзул
12. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Ш.Энхтуяа
13. Хууль зүйн Үндэсний хүрээлэнгийн захирал Х.Эрдэм-Ундрах
14. Засгийн газрын Иргэд, олон нийттэй харилцах 11-11 төвийн дарга Н.Давааням
15. Авлигатай тэмцэх газрын Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтсийн ахлах ажилтан, ахлах комиссар Д.Цэнд-Аюуш
16. Төрийн бүтээмжийн Үндэсний хорооны Нарийн бичгийн дарга бөгөөд Ажлын албаны дарга О.Энхзул
17. Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооны Нарийн бичгийн дарга бөгөөд Ажлын албаны дарга Х.Энхбат
18. “Шинэ сэргэлтийн бодлогын Хурдасгуур төв” УТҮГ-ын захирал Б.Дөлгөөн
19. “Нээлттэй засаглалын түншлэл”-ийн олон улсын элч төлөөлөгч Л.Төр-Од
20. Шинжлэх Ухааны Академийн Философийн хүрээлэнгийн Улс төр, эрх зүйн салбарын эрхлэгч, доктор О.Хатанболд
21. Монгол Улсын Их сургуулийн Улс төр судлалын тэнхимийн профессор, доктор, “Стратеги академи” ТББ-ын захирал Д.Бумдарь
22. “Транспэрэнси Интернешнл Монгол” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал

Э.Мөнхжаргал

23. “Оюуны-Инноваци” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Б.Төрболд
24. Бүгд Найрамдахчуудын олон улсын хүрээлэнгийн Хөтөлбөрийн ажилтан
Э.Баасансүрэн
25. “Байгаль эхийн аврал сан” ТББ-ын тэргүүн Н.Наранцэцэг
26. “Бодлогод залуусын хяналт” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Б.Амарзаяа
27. “Глоб Интернэшнл төв” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Б.Онон
28. “Залуу судлаачдыг дэмжих сан” ТББ-ын тэргүүн Д.Жаргалсайхан
29. “Залуус эрүүл мэнд төв” ТББ-ын хөтөлбөрийн менежер Г.Нямпүрэв
30. Монголын хуульч эмэгтэйчүүдийн холбооны Удирдах зөвлөлийн гишүүн
Х.Оюунцэцэг
31. “Нээлттэй нийгэм форум” ТББ-ын засаглалын хөтөлбөрийн менежер
Д.Оюунбадам
32. “Сэтгүүл зүйн инновац хөгжлийн үүр төв” НҮТББ-ын гүйцэтгэх захирал
Б.Дуламхорлоо
33. “Тунгаахуй өгөгдлийн урлан” ХХК-ын гүйцэтгэх захирал Э.Тунгалаг
34. “Хүний эрх, дэвшилтэт бодлогын хүрээлэн” ТББ-ын Судалгааны хорооны
дарга С.Амармэнд
35. “Хүний эрх, хөгжил төв” ТББ-ын тэргүүн Г.Уранцоож
36. “Хэвлэл мэдээллийн зөвлөл” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Г.Гүнжидмаа
37. Хүний эрхийг хангах Үндэсний хорооны Ажлын албаны мэргэжилтэн
Д.Номинчимэг

Оролцоогүй:

1. Хүний эрхийг хангах Үндэсний хорооны Нарийн бичгийн дарга бөгөөд
Ажлын албаны дарга Б.Болорсайхан
2. Сангийн яамны Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газрын дарга
М.Санжаадорж
3. Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын
дарга Э.Энхтуяа
4. Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Боловсролын нэгдсэн бодлого,
төлөвлөлтийн газрын дарга П.Оюунаа
5. Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Бодлого, төлөвлөлтийн
газрын дарга Ц.Болорчулуун
6. Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яамны Цахим хөгжлийн бодлогын
хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга Б.Билэгдэмбэрэл
7. Нийслэлийн Засаг даргын Нийгмийн бодлого, байгаль орчин, агаар орчны
бохирдлын асуудал хариуцсан орлогч О.Номинчимэг
8. Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргын албан үүргийг түр орлон
гүйцэтгэгч Л.Баярмандал
9. Монголын үндэсний худалдаа, аж үйлдвэрийн танхимын Ерөнхий нарийн
бичгийн дарга С.Баясгалан
10. Азийн сангийн Хотын засаглалтыг сайжруулах төслийн менежер
Г.Халиунгоо
11. Монголын Казахуудын хэл, соёлыг дэмжих холбооны захирал О.Нурболат
12. “Монголын эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөрийг дэмжих холбоо” ТББ-ын тэргүүн
Ш.Ариунаа
13. “Сонгогчдын боловсрол төв” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал С.Оюунтуяа
14. “Хил хязгааргүй хуульчид” ТББ-ын захирал Ч.Отгонбаатар
15. “Эрэн сурвалжлах сурвалжлагчдын төлөө төв” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал
Ц.Тамир

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

Та бүхэнд энэ өдрийн мэндийг дэвшүүлье.

Юуны өмнө та бүхэнд Монгол Улсын сайд, ЗГХЭГ-ын даргын тушаалыг танилцуулъя. 2023 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 99 дүгээр тушаалаар “Монгол Улсын Нээлттэй Засгийн Түншлэлийн 2024-2027 оны үйл ажиллагааны үндэсний V төлөвлөгөөний төсөл боловсруулж, танилцуулах үүрэг бүхий Ажлын хэсэг”-ийн бүрэлдэхүүнийг баталж, Ажлын хэсгийн ахлагчаар ЗГХЭГ-ын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Баасандорж миний бие ажиллахаар болсон. Ажлын хэсгийн дэд ахлагчаар Хүний эрхийг хангах Үндэсний хорооны Нарийн бичгийн дарга бөгөөд Ажлын албаны дарга Б.Болорсайхан ажиллана. Гишүүдийг танилцуулъя:

1. Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зөвлөх Ч.Болортуяа
2. Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зөвлөх Ч.Ундрахбаяр
3. Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын Хуулийн багийн ахлах зөвлөх Ч.Ариунхур
4. Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын Дотоод хяналтын багийн ахлагч Д.Ган-Эрдэнэ
5. Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын Тандалт судалгааны багийн ахлах судлаач Б.Анар
6. Эдийн засаг, хөгжлийн яамны Нэгдсэн бодлого төлөвлөлтийн газрын дарга Л.Балчинлуvsан
7. Сангийн яамны Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газрын дарга М.Санжаадорж
8. Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга Э.Энхтуяа
9. Гадаад харилцааны яамны Олон улсын гэрээ, эрх зүйн газрын Хүний эрхийн хэлтсийн дарга Б.Золбоо
10. Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Боловсролын нэгдсэн бодлого, төлөвлөлтийн газрын дарга П.Оюунаа
11. Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Бодлого, төлөвлөлтийн газрын дарга Ц.Болорчулуун
12. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны Уул уурхайн бодлогын газрын дарга М.Мэндбаяр
13. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Хүрээлэн буй орчны бодлого зохицуулалтын газрын дарга Б.Буяннэмэх
14. Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яамны Цахим хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга Б.Билэгдэмбэрэл
15. Нийслэлийн Засаг даргын Нийгмийн бодлого, байгаль орчин, агаар орчны бохирдлын асуудал хариуцсан орлогч О.Номинчимэг
16. Төрийн худалдан авах ажиллагааны газрын дарга Ц.Батзул
17. Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Л.Баярмандал
18. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Ш.Энхтуяа
19. Хууль зүйн Үндэсний хүрээлэнгийн захирал Х.Эрдэм-Ундрах
20. Засгийн газрын Иргэд, олон нийттэй харилцах 11-11 төвийн дарга Н.Давааням

21. Авлигатай тэмцэх газрын Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтсийн ахлах ажилтан, ахлах комиссар Д.Цэнд-Аюуш
22. Төрийн бүтээмжийн Үндэсний хорооны Нарийн бичгийн дарга бөгөөд Ажлын албаны дарга О.Энхзул
23. Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооны Нарийн бичгийн дарга бөгөөд Ажлын албаны дарга Х.Энхбат
24. “Шинэ сэргэлтийн бодлогын Хурдасгуур төв” УТҮГ-ын захирал Б.Дөлгөөн
25. Монголын үндэсний худалдаа, аж үйлдвэрийн танхимын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга С.Баясгалан
26. “Нээлттэй засаглалын түншлэл”-ийн олон улсын элч төлөөлөгч Л.Төр-Од
27. Шинжлэх Ухааны Академийн Философийн хүрээлэнгийн Улс төр, эрх зүйн салбарын эрхлэгч, доктор О.Хатанболд
28. Монгол Улсын Их сургуулийн Улс төр судлалын тэнхимийн профессор, доктор, “Стратеги академи” ТББ-ын захирал Д.Бумдарь
29. “Транспэрэнси Интернешнл Монгол” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Э.Мөнхжаргал
30. “Оюуны-Инноваци” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Б.Төрболд
31. Азийн сангийн Хотын засаглалтыг сайжруулах төслийн менежер Г.Халиунгоо
32. Бүгд Найрамдахчуудын олон улсын хүрээлэнгийн Хөтөлбөрийн ажилтан Э.Баасансүрэн
33. “Байгаль эхийн аврал сан” ТББ-ын тэргүүн Н.Наранцэцэг
34. “Бодлогод залуусын хяналт” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Б.Амарзаяа
35. “Глоб Интернэшнл төв” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Б.Онон
36. “Залуу судлаачдыг дэмжих сан” ТББ-ын тэргүүн Д.Жаргалсайхан
37. “Залуус эрүүл мэнд төв” ТББ-ын хөтөлбөрийн менежер Г.Нямпүрэв
38. Монголын Казахуудын хэл, соёлыг дэмжих холбооны захирал О.Нурболат
39. Монголын хуульч эмэгтэйчүүдийн холбооны Удирдах зөвлөлийн гишүүн Х.Оюунцэцэг
40. “Монголын эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөрийг дэмжих холбоо” ТББ-ын тэргүүн Ш.Ариунаа
41. “Нээлттэй нийгэм форум” ТББ-ын засаглалын хөтөлбөрийн менежер Д.Оюунбадам
42. “Сонгогчдын боловсрол төв” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал С.Оюунтуяа
43. “Сэтгүүл зүйн инновац хөгжлийн үүр төв” НҮТББ-ын гүйцэтгэх захирал Б.Дуламхорлоо
44. “Тунгаахуй өгөгдлийн урлан” ХХК-ын гүйцэтгэх захирал Э.Тунгалаг
45. “Хил хязгааргүй хуульчид” ТББ-ын захирал Ч.Отгонбаатар
46. “Хүний эрх, дэвшилтэт бодлогын хүрээлэн” ТББ-ын Судалгааны хорооны дарга С.Амармэнд
47. “Хүний эрх, хөгжил төв” ТББ-ын тэргүүн Г.Уранцоож
48. “Эрэн сурвалжлах сурвалжлагчдын төлөө төв” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Ц.Тамир
49. “Хэвлэл мэдээллийн зөвлөл” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Г.Гүнжидмаа
50. Хүний эрхийг хангах Үндэсний хорооны Ажлын албаны мэргэжилтэн Д.Номинчимэг

Нийтдээ 52 хүний бүрэлдэхүүнтэй. Ажлын хэсгийн ирц 50-аас дээш хувьтай болсон тул өнөөдрийн анхдугаар хуралдааныг эхлүүлж байна.

Монгол Улс 2013 онд Нээлттэй засгийн түншлэлийн гишүүнээр элсэн орсноос хойш нийт дөрвөн Үйл ажиллагааны үндэсний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлсэн.

2021-2023 оны төлөвлөгөөний хувьд Монгол Улсын Их Хурал, Засгийн газраас шат дараатай тодорхой өөрчлөлт, шинэчлэлүүдийг хийж, үүрэг амлалтаа бодитоор биелүүлэхэд хүчин чармайлт гаргаж ажилласныг дурдах нь зүйтэй. Тус төлөвлөгөөнд нийт 9 зорилт бүхий 53 амлалтыг өгснөөс 39 буюу 74% бүрэн хэрэгжсэн, 14 буюу 26% ахиц дэвшил сул, бүрэн хэрэгжээгүй гэж дүгнэн тайлагнасан. Бидний тайлан дээр Нээлттэй засгийн түншлэлийн Хараат бус тайлагнах механизмаас нягтлан үзэж дүгнэлт өгөхийг хүлээж байна.

Үйл ажиллагааны үндэсний V төлөвлөгөөний төсөл боловсруулах явцад Нээлттэй засгийн түншлэлийн Хараат бус тайлагнах механизмаас бидэнд өгч буй зөвлөмжийг харвал иргэний нийгмийн орон зайг тэлэх, олборлох салбарын ил тод байдлыг сайжруулах, төрийн худалдан авах ажиллагааг ил тод болгох, зөвлөлдөх ардчиллыг бэхжүүлэх гэсэн үндсэн 4 салбарыг нэрлэж байна. Мөн өмнөх төлөвлөгөөний хугацаанд хэрэгжиж дуусаагүй үүрэг амлалтуудыг үргэлжлүүлэн ажиллахыг зөвлөж байна.

Ингээд өнөөдөр Ажлын хэсгийн гишүүд та бүхний саналыг сонсож Үйл ажиллагааны үндэсний V төлөвлөгөөний төсөл боловсруулах ажлыг эхлүүлэхээр цугларлаа. Өнөөдрийн хуралдааны хөтөлбөр болон Ажлын хэсгийн төлөвлөгөөг та бүхэнд хэвлэн тараасан байгаа. Цаг хугацааны хувьд шахуу байгаад хүлцэл өчье. Бид 12 сарын 01-ны өдөр гэхэд танилцуулах төслөө эцэслэх хуваарьтай байна. Үүний дараа Нээлттэй засгийн түншлэлийн Үндэсний зөвлөлөөр батлуулах, Засгийн газарт танилцуулах, 12 дугаар сарын 31-ны өдрөөс өмнө Монгол, Англи хэл дээр эцсийн төлөвлөгөөг хүргүүлэх хуваарьтай юм. Та бүхэн бидний ажлыг дэмжин үр бүтээлтэй ажиллана гэдэгт эргэлзэхгүй байна.

Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зүгээс НЗТ дээр нэлээн онцгой анхаарч байгаа. Тэр ч үүднээсээ та бүхэнд би байгууллагынхаа хүмүүсийг танилцууллаа, учир нь ЗГ-ын Хяналт хэрэгжүүлэх газраас нэлээн олон хүмүүс орж байгаа юм. Би өөрөө ЗГ-ын Хяналт хэрэгжүүлэх газрыг төлөөлж Ерөнхий сайдаас нэлээн ач холбогдол өгсний дагуу манай байгууллагаар ахлуулсан байгаа. Манай байгууллага бол шинэ байгууллага, ЗГ-ын Хяналт хэрэгжүүлэх газар төрийн байгууллагуудаа үнэлдэг, дүгнэдэг, тандалт судалгаа хийдэг мөн иргэн, иргэний нийгмийн байгууллага, аж ахуйн нэгжүүдээ сонсож төрийн байгууллага хоорондын гүүр болох чиг үүрэгтэй юм. Ерөнхий сайд энэ үүднээсээ ийм чиг үүрэгтэй байгууллага учраас ЗГ-ын Хяналт хэрэгжүүлэх газрыг ахлах нь зөв гэж үзсэн. Тэгээд манай байгууллагаас ч гэсэн нэлээн олон хүмүүс орж байгаа юм. Миний хувьд бодож байгаа зүйл бол бид нар төрийн байгууллагаа дүгнэх гэж байна, одоо төлөвлөгөө гаргаж байна гэдэг чинь төлөвлөгөөгөө бодитой гаргаад энэ төлөвлөгөө дээр иргэний нийгмийн байгууллагуудынхаа оролцоог хангах юм. Төрийн байгууллагыг бодитой үнэлж дүгнэхэд иргэний нийгмийн байгууллагуудын оролцоо маш чухал байдаг. Бид нар бодитой дүгнэе гэвэл иргэний нийгмийн байгууллагуудтайгаа хамтарч байж л төрийн байгууллагыг дүгнэнэ. Тэрнээс дан ганц төрийн байгууллага нь бусад төрийн байгууллагуудаа дүгнэнэ гэвэл бас асуудалтай байгаа юм. Тэр үүднээсээ бидний төлөвлөгөөний төсөл боловсруулах, олон улсад хамгаалах, тэр дундаа манай байгууллагын чиг үүрэгтэй холбоотой явцын үнэлгээ, мониторинг хийнэ энэ бүх ажлуудыг та бид иргэний нийгмийн байгууллагуудтай хамтарч төлөвлөнө гэсэн үг юм.

За ингээд өнөөдрийн хуралдааны хөтөлбөрийн дагуу Ажлын хэсгийн нарийн бичгийн дарга Д.Номинчимэг Нээлттэй засгийн түншлэлийн 2024-2027 оны Үйл ажиллагааны үндэсний V төлөвлөгөөний төслийг товч танилцуулна. Дараа нь та

бүхний дунд асуулт, хариулт хэлэлцүүлгээ өрнүүлбэ. Ингээд хэлэлцүүлгээ өрнүүлчхээд дараа нь хаалтаа хийнэ. Үндсэндээ бид нарт 2 цагийн арга хэмжээ байгаа.

Хүний эрхийг хангах Үндэсний хорооны Ажлын албаны мэргэжилтэн Д.Номинчимэг:

Сайн байцгаана уу? Та бүхэнд энэ өдрийн мэндийг хүргэе ээ.

Ингээд НЗТ-ийн төслийг боловсруулах явц, анхаарах зүйлс, эхний төслийн талаар та бүхэнд маш товч танилцуулга хийе.

IV төлөвлөгөөний хувьд 9 зорилтын хүрээнд 53 амлалтыг бид өгсөн. Ямар 9 зорилтууд байсан, манлайлж оролцож хэрэгжүүлсэн төрийн байгууллагуудын мэдээлэл энд байна. Та бүхэнд Англи, Монгол хэлээр тайланг мэйлээр хүргүүлсэн байгаа. Бид 10 дугаар сарын 24-ны өдөр албан ёсоор тайланг НЗТ-ийн вэбсайт дээр тавиулсан. Тэгэхээр манай тайланг хүлээж авсан гэсэн үг юм. 08 дугаар сарын 15-ны өдрөөс эхлээд оролцогч бүх талуудаас саналыг авч нэгтгэн ийнхүү хүргүүлсэн. Бид өөрсдийгөө дүгнэхдээ 9 зорилт бүхий 53 амлалтаас 39 нь буюу 74% нь бүрэн хэрэгжсэн, 14 буюу 26% нь ахиц дэвшил сул, бүрэн хэрэгжээгүй гэж дүгнэсэн байгаа. Гэхдээ НЗТ-ийн Хараат бус тайлагнах механизм гэж байдаг. Хараат бус тайлагнах механизм манай тайланг хүлээж авсан. Түүн дээрээ дүн шинжилгээ хийгээд 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөс өмнө бид нарт дүгнэлтээ ирүүлэх ёстой юм.

За мөн V төлөвлөгөө боловсруулах явцад анхаарах зүйлс дээр Хараат бус тайлагнах механизмаас зөвлөмж өгсөн. Сая Баасандорж дарга дурдлаа, үндсэн 4 салбар болох иргэний нийгмийн орон зайг тэлэх, олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдал, төрийн худалдан авах ажиллагаа, мөн ирэх жил сонгууль болохтой холбогдуулаад зөвлөлдөх ардчиллыг илүү анхаарч ажиллаач ээ гэж зөвлөж байна. Мөн түүнчлэн IV төлөвлөгөөнд хэрэгжүүлж дуусаагүй байгаа ажлуудыг V төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлнэ үү гэсэн зөвлөмжийг тус тус хүргүүлсэн.

IV төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нэгтгэж байх хугацаанд нэг зүйл анзаарагдсан нь одоо слайд дээр харагдана. Жишээлбэл, эрдэс баялгийн мэдээллийн нэгдсэн сан байгуулж нээлттэй өгөгдлийг бүрдүүлэх гэдэг үүрэг амлалт байгаа юм. Үүн дээр төрийн байгууллагын зүгээс бүрэн хэрэгжсэн гээд өөрсдийнхөө хэрэгжилтийг ирүүлсэн байхад дараагийн слайд дээр төрийн бус байгууллагуудын зүгээс хэрэгжсэн гэж үзэхэд хэцүү, учир нь ийм байна аа гээд өөрсдийн аргументыг ирүүлсэн байх жишээтэй. Тэгэхээр Ажлын хэсгийн гишүүд маань төлөвлөгөө боловсруулахдаа ямар индикатор дээр суурилж яг юуг бүрэн хэрэгжсэн гэж тооцох вэ гэдгийг эхнээс нь маш тодорхой гаргахгүй болбол ийм асуудал маш их гарсан.

За та бүхэнд тарааж өгсөн материал дунд загвар байгаа. Энэ болбол НЗТ-ээс өөрсдөө баталсан загвар. Ажлын хэсгийн гишүүд шинэ зорилт, шинэ амлалтуудыг боловсруулахдаа яг энэ загварын дагуу бүх мэдээллээ хүргүүлэх ёстой юм.

Ворд файлаар та бүхэнд мэдээлэл явуулсан байгаа. Энэ бол хамгийн эхний ноорог буюу хамгийн эхний драфт төсөл шүү. Энэ дээр үндсэндээ IV төлөвлөгөөнд хэрэгжиж дуусаагүй үүрэг амлалтуудыг зоогоод тавьчихсан байгаа. Тэгэхээр энэ дээр та бүхэн өөрсдийнхөө саналыг нэмж бид нар илүү дэлгэрэнгүй боловсруулж өгөх ёстой юм.

Ажлын хуваарийн хувьд нэлээн шахуу байгаад хүлцэл өчье. 10 дугаар сарын 25-ны өдөр та бүхэн вебинарыг бид зохион байгуулсан. НЗТ-ийн тухай ерөнхий ойлголт өгөх танилцуулах вебинар хийсэн байгаа. Хараат бус тайлагнах механизмын шаардлагын дагуу яг 14 хоногийн дараа анхдугаар хуралдааныг хийх ёстой, бид нар өнөөдөр яг хугацаандаа хийж байгаа юм. Тэгэхээр 7 хоног болгон

ажлын хэсгийн хуралдаан болно. За 08,16, 23, 30-ны өдрүүдэд нийт 4 удаагийн хуралдаанаар та бүхний саналыг тусгаад 30-ны өдөр мөн хэлэлцүүлэг зохион байгуулахаар төлөвлөж байна. Ингээд та бүхний өгсөн саналыг нэгтгээд бид нэмэлт мэдээллийг оруулаад төслийг бэлдэж дуусгах ёстой. 12 дугаар сарын 01-10-ны өдрүүдэд бид төслийг эцэслэн хүргүүлж танилцуулаад НЗТ-ийн Үндэсний зөвлөлөөр батлуулах ёстой байгаа. Ингээд 12 дугаар сарын 11-20-ны өдөр сүүлийн саналуудыг авч, эцэслэн төлөвлөгөөгөө Англи, Монгол хэлээр бид бэлдэн хүргүүлэхээр төлөвлөж байна. НЗТ-ийн зүгээс хамгийн цаад талын хугацаа 12 дугаар сарын 31-ны өдөр гэж байгаа. Гэхдээ бид ингэж тулгахгүйгээр арай эрт өгөхөөр төлөвлөж байна.

Хамгийн сүүлд дурдах ёстой зүйл маань бол энэ V төлөвлөгөөг 2024-2027 он буюу 4 жилийн хугацаатай гэж төлөвлөж байгаа. Гэхдээ бид 2 жил тутамдаа тайлагнаад явах ёстой, хэрэгжүүлээд нэг жилийн дараа хэрвээ төлөвлөгөөгөө өөрчилье, шинэчилье, сайжруулъя гэх юм бол нээлттэй.

За ийм ерөнхий мэдээллийг та бүхэнд хүргэх гэсэн юм. Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

За Номинчимэгт баярлалаа. Ажлын хэсгийн нарийн бичгийн дарга товч танилцуулга өглөө. За одоо хэдүүлээ асуулт, хариулт, саналдаа оръё.

Манай ажлын хэсгийн гишүүд бидний эхний хурал учраас асуулт, санал, зөвлөмжөө өрнүүлье ээ. Манай хурал өөрөө протоколтой явж байгаа. Өөрийгөө танилцуулаад асуулт бол асуулт, санал бол саналаа хэлээд явъя аа.

Төлөвлөгөөг боловсруулагдаагүй гэж хэлмээр байна. Ажлын хэсгийн гишүүд та бүхний саналыг нэг бүрчлэн сонссоны үндсэн дээр II хуралдаан дээрээ бид нар төлөвлөгөөний эхний драфтыг албан ёсоор танилцуулаад, дараа нь Номинчимэг нарийн бичгийн даргын төлөвлөгөөний дагуу 7 хоног бүр хуралдаад 11 дүгээр сарын 30-ны өдөр олон нийтийн оролцоог хангасан хэлэлцүүлэг хийх хуваарьтай явж байгаа шүү.

“Залуу судлаачдыг дэмжих сан” ТББ-ын тэргүүн Д.Жаргалсайхан:

Өнөөдрийн арга хэмжээнд урьж оролцуулж байгаад баярлалаа. Тэгээд энэ бодвол нэлээн чухал асуудал юм шиг байна. Би бас жоохон туршлагагүй байна, өнөөдөр л би урилгаар ирчихсэн байгаа юм, надтай тохиролцсон гэсэн. Тэгээд юу тохиролцсон юм бэ? Ямар ч байсан намайг оруулчихсан байна лээ. Тэгэхээр би одоо үүрэг, эрхээ бас сайн мэдэхгүй байна. Мэйлээр ирүүлсэн мэдээллийг би харлаа. Тэгээд тэрэнтэй холбоотой хэдэн санал хэлчихье гэж бодлоо.

Бид урьд нь олон судалгаанууд хийж байсан. Тэр судалгаанаас бидэнд олж авсан нэг туршлага маань юу вэ гэхээр энд байгаа үг болгоны утгыг ядаж 50 хүн нэг утгаар ойлгохоор тодорхойлж байж хоорондоо хэлэлцүүлэг хийхгүй болбол хүн болгон өөрөө өөрийнхөө утгаар тайлбарлаад тэр нь хоорондоо зөрнө. Тэрнээсээ болоод энэ төлөвлөгөө гаргах үйл ажиллагаа нэлээн олон хүндрэлтэй, их цаг хугацаа шаардсан ажил болох байх шүү. Тэгэхээр энэ тулгуур ойлголтууд, ядаж л “нээлттэй” гэж юу юм, “засаг” гэж юу юм, “түншлэл” гэж юу юм, эднүүсийгээ бүгдээрээ нэг утгаар ойлгохоор тодорхойлох ажлыг эхлэх нь зөв байх аа гэдэг саналыг дэвшүүлж байна. За ингэснээрээ бид бүгдээрээ нэг утгаар хэмжих боломжтой болдог. Тэгээд хэмжүүр байхгүй болбол бидний ажлын үр дүн, зорилго тодорхойгүй болоод явчихдаг.

За хоёр дахь санал бол НЗТ гэдэг энэ санаачилга гэж хэллээ дээ, би одоохондоо энэ санаачилгын Зорилго гэдэг юмыг сайн ойлгохгүй байна. Надад

ирүүлсэн мэдээллээс харахаар OECD гэдэг зарчим, тэр аргачлалыг хэрэглээд байгаа юм уу, яг эцсийн зорилго нь юу вэ гэдэг дээр надад их бүдэг байгаад байна.

Би энэний оронд та нарт юу санал болгож байна вэ гэхээр энэ зорилгыг манай нийгмийн зорилготой, тухайлбал манай Үндсэн хуулиар тодорхойлсон нийгмийн зорилготой уялдуулж дахин тодорхойлооч ээ гэмээр байна. Тэгэх юм болбол хүч нь нэмэгдэнэ, иргэдэд хүрнэ, ойлгогдоно. Дараа нь энийг хэрэгжүүлэхийн тулд бүх нийгэм даяараа орох боломжтой болно. Тэгэхгүй бол OECD нэг юм шаарддаг ч гэдэг юм уу, эсвэл Европын сэргээн босголтын банк нэг юм шаарддаг, эсвэл Дэлхийн банк нэг юм шаарддаг, энэнд нийцүүлж хийх гэж байгаа юм бол бидний Үндсэн хуулийн үзэл баримтлалтай нийцэж байгаа эсэхийгээ ч бид мэдэхгүй байна.

Тэгээд нэг гаднын санал болгосон юмыг дуурайж явж байгаа юм шиг ийм сэтгэгдэл төрчих вий. Үндсэн хуулийн зорилготой нийцүүлэх ажиллагаа нь өөрөө жоохон төвөгтэй, тэгэхдээ энэ системийн арга гэдэг юмыг хэрэглэх юм бол боломжтой. Бид Монгол Улсын Үндсэн хуулийн үзэл баримтлалыг нэг системийн загварт оруулсан. Тэр загварыгаа та нар сонирхвол бид товчхон танилцуулгыг дараа хийж өгч болох байх. Гол нь манай Үндсэн хуулийн 2 дугаар бүлгийг тойрсон, 2 дугаар бүлгээр тодорхойлсон гол үзэл баримтлал зарчмууд байгаа. Түүн дотор 14 дүгээр зүйл 15,16,17,18,19 энэ дотор ерөөсөө хамгийн гол чухал нь болбол 16 дугаар зүйл байгаа юм. 16 дугаар зүйл нь Монгол Улсын иргэн болгонд баталгаатай эдлүүлэх 18 багц эрх байгаа. Тэр эрх дотор төр захиргааны, засгийн, төрийн үйл ажиллагааны тухай мэдээлэл авах, санаа бодлоо илэрхийлэх гээд энэ түншлэлийн хүрээнд шийдэх гээд байгаа олон асуудлууд үндсэн хуулийн 10, 16 дугаар зүйлээр тодорхойлсон эрхүүдтэй шууд уялдаж байдаг. Тэгэхээр зорилгоо үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлтэй холбоод тодорхойлчихвол хэн хэндээ амар юм биш үү гэдгийг хэлмээр байна.

За нөгөө талаасаа Үндсэн хуулийн 19 дүгээр зүйлээр бол төрийн үйл ажиллагааны үндсэн гол зорилгыг 19.1-ээр тодорхойлсон байдаг юм. Тэгэхээр энэ түншлэлийнхээ хүрээнд 19 дүгээр зүйл дээр хийж байгаа төрийн гүйцэтгэх ёстой үүргийг 16 дугаар зүйлтэйгээ холбоод энэ 2-ын хоорондын уялдааг энэ түншлэл гэдэг юмаараа үүсгээд хийчих юм болбол Үндсэн хуулиа хэрэгжүүлдэг нэг хүчтэй механизмын тогтолцоог үүсгэх юм биш байгаа гэсэн горьдлого байна.

За саяхан манайхан ХЭҮК-ын захиалгаар Үндсэн хуулийн 2 дугаар бүлгийг тодорхойлох, түүн дотор орсон үг болгоныг тодорхойлох ажил хийж байна, нийтдээ бараг мянгаад үг байгаа. Давхцалыг нь хасах юм болбол 1400 үг байгаа. Тэр 1400 үгийг тодорхойлох дээр Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлд байгаа 18 багц эрхийг нэгж эрхүүд рүү задлаад, жишээлбэл хүн амьд, эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхтэй гэж байгаа болбол хүн эрүүл орчинд амьдрах эрхтэй, хүн аюулгүй орчинд амьдрах эрхтэй гээд нэгж эрхүүд рүү задлаад түүнийг тодорхойлох ажлыг манай сан дээр хийгдэж байгаа.

Бидний тодорхойлолт та нөхдийн энэ ажил, энэ төлөвлөгөөг боловсруулах ажилд нэлээн суурь болж болохоор байна. Тэгээд тэрнээс бас хуваалцахад бид бэлэн байна.

За тэгээд хамгийн сүүлд нь хэлэхэд энэ түншлэлтэй холбоотой, энэ зорилготой холбоотой хэрэгжүүлэхэд бидний ашигладаг бүх дүрэм журам хуулиудыг бүгдийг нь нийлүүлж байгаад цогцоор нь системийн шинжилгээ гэдэг юмыг хийхгүйгээр, бид ноднин тийм юм хийсэн, тэр маань тэдэн хувьтай байна гэдэг үндэслэлээр дараагийн жилийнхээ хийх ажлыг тодорхойлоход жоохон учир дутагдалтай болчих болов уу. Тэгэхээр би цаг хугацаа болдог болбол тийм системийн шинжилгээгээ хийлгээрэй гэдгийг хүсэж байна.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

За баярлалаа, Жаргалсайхан гуай санал хэллээ.

Хэдүүлээ дэгийн дагуу 1-3 минутад багтаагаад саналаа хэлчихвэл болж байна уу, гишүүд ээ? 3,3-аар санал, асуултаа багцлаад явъя.

Монгол Улсын Их сургуулийн Улс төр судлалын тэнхимийн профессор, доктор, “Стратеги академи” ТББ-ын захирал Д.Бумдарь:

Би бас өнөөдөр хүрэлцэж ирэхээ мэдээд явуулсан мэйлийг нь харсан. Тэгээд миний хувьд бол яг ижилхэн, зорилго юунд оршиж байгаа юм, энийг бид нар хийснээр Монгол Улсад ямар үр шим ирэх юм бэ гэдгийг тодорхойлох ёстой. Дээрээс нь яагаад яг Зөвлөлдөх ардчилал гэдгийг сонгосон юм бол? Мөн баялгийн сангийн асуудал яригдаж байна. Баялгийн санг ярихын тулд бид нар энэ баялгийн санг бүрдүүлж байгаа уул уурхайгаас олж байгаа мөнгө маань өөрөө дахиад зөвхөн АМНАТ гэдэг ч юм уу тэндээс орж ирж байгаа зүйл байгаа гэтэл тэрийгээ энд байгаа хүмүүс хэр сайн мэддэг юм, дотооддоо хэрхэн хураагдаж орж ирдэг юм гээд маш олон асуудлууд байгаа. Тэгэхээр энэ нөгөө зорилго юу юм, тэгээд яагаад энэ 4 хүрээг гаргаж ирсэн юм, энэнийхээ цаад талын хүрээг нь бүгдээрээ мэдэж байгаа юм уу гэдэг дээр би бас тодруулмаар байна.

“Бодлогод залуусын хяналт” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Б.Амарзаяа:

За бүгдэд нь өдрийн мэнд хүргэе. Миний хувьд эхлээд хэдүүлээ НЗТ-ийн 2023-2028 оны стратегийг харах зөв байх, орчуулаад файлаар явуулчихсан байсан. Тэгэхээр 2023-2028 оны стратегийн зорилтуудыг нь харах хэрэгтэй байх гэж бодож байна. Тэгээд тэр хүрээндээ тааруулаад төлөвлөгөөгөө ярихгүй бол бид нарт ирсэн төлөвлөгөөний драфт маань өмнө нь хэрэгжүүлж амжаагүй эсвэл өнгөрсөн хугацаанд төлөвлөчхөөд хэрэгжүүлж амжаагүй ажлуудаа дараагийн жилийнхээ төлөвлөгөөнд оруулаад хийгээд явах ёстой байдаг бол энэ дээр нэмээд ярих ёстой байх. Үгүй болбол 2023-2028 оны стратегийн зорилттой нь илүү нийцүүлсэн байдлаар төлөвлөгөөгөө яривал яасан юм бэ гэж бодож байна.

НЗТ-д Монгол Улс 2013 оноос хойш нэгдээд явж байгаа, төр иргэний нийгмийн түншлэлийг бэхжүүлэх зорилготой. Яаж иргэн, иргэний нийгмийн байгууллага, төр хамтарч ажиллах вэ гэдэг арга зүйн зөвлөгөө, заавар бүх юмыг нь өгөөд явдаг ийм түншлэлийн нэг хэсэг байгаа. Тэгэхээр Монгол Улсад иргэний нийгэм төр хоёр хамтарч ажиллах арга барил дутмаг, хоёр тийшээ харчихсан байдалтай, нэг нэгнийгээ байнга шүүмжилдэг шүү дээ. Хамтарч ажиллах, түншилж ажиллах тал дээр болбол нэлээн асуудалтай. Тэгэхээр энэ түншлэлд эвлэлдэж нэгдээд гишүүн байгаагийнхаа хувиар энэ аргачлалыг нь сайн ашиглаад, хурлаа сайн хийгээд, төлөвлөгөөгөө сайн хэрэгжүүлээд явах юм болбол уг нь ардчилалд иргэний нийгмийн орон зайг тэлэхэд нэлээн ахиц дэвшил авчрахаар, дээрээс нь төрийн ажилладаг арга барилд ч гэсэндээ нэлээн өөрчлөлтийг бий болгохоор ийм түншлэл санагдаж байгаа. Өмнөх гишүүдийг нь харахад дандаа төрийн байгууллагаас олонх нь байсан харагдаж байсан. Энэ удаад иргэний нийгмийн байгууллага, судлаачдыг олноор нь нэмж оруулсанд бол талархалтай байна. Тэгэхээр энэ стратегийн зорилтуудаа хараад төлөвлөгөө дээрээ ярилцаад явах саналтай байна.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

3 хүн санал хэллээ бас асуулт тодрууллаа. Стратегийг та бүхний мэйл рүү Ажлын албанаас Англи, Монгол хэл дээр явуулсан байгаа шүү.

Бид Ажлын хэсэг өөрөө хэрхэн яаж ажиллах юм бэ гэдэг хуваарь баталж

гаргасан юм. Та бүхэн рүү явуулсан тэгээд Ажлын хэсгийг байгуулсны дараагаар бид нар яг хуваарийнхаа дагуу 10 дугаар сарын 25-ны өдөр гаднын 2 экспертийг уриад цахим сургалт хийсэн. Харамсалтай нь маш цөөхөн хүмүүс оролцсон.

Бид нар зорилго, зорилтоо яривал дор хаяж ахиад 2 цаг хэрэгтэй. Яг тэн дээр 2 эксперт НЗТ-ийн төлөвлөгөөний төслийн зорилго, зорилтыг ярьсан. Хэрвээ манай ажлын хэсгийн гишүүд бүгд санал нэг байгаа болбол бид ахиад энэ 2 эксперттэй ярьж байгаад цахимаар энийг бүүр нэлээн дэлгэрэнгүй ярихад бэлэн.

Ажлын хэсэг маань өөрөө оновчтой төлөвлөгөөтэй ажиллах ёстой, зөв зохион байгуулалттай ажиллах ёстой гэж сая Жаргалсайхан хэлсэн, тэр үүднээсээ бид сургалтаа хийсэн.

За тэгээд НЗТ-ийн V төлөвлөгөөг боловсруулахад шаардлагатай мэдээллийг гишүүддээ хүргэж эхний хурал болохоос өмнө та бүхэндээ хүргэсэн. Анхны хурал өнөөдөр болж байна. 09, 16, 23-ны өдөр гээд төлөвлөчихсөн байгаа юм. Та бүхэн бас саналаа хэлэхдээ Ажлын хэсэг яаж ажиллах талаар яг саяын 3 гишүүн шиг саналуудаа хэлээрэй.

Монгол Улсын Их сургуулийн Улс төр судлалын тэнхимийн профессор, доктор, “Стратеги академи” ТББ-ын захирал Д.Бумдарь:

Бичлэгийг дахин явуулж болох уу?

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

Бичлэгийн дахин явуулъя. Болортуяа зөвлөх саналаа хэлнэ үү.

Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зөвлөх Ч.Болортуяа:

Бүгдэд нь өдрийн мэнд дэвшүүлье.

Тэгэхээр 2021-2023 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг миний бие өөрөө ахалж боловсруулж байсан. За тэгээд тайлагналын үйл ажиллагаа дуусаад сая Эстонид НЗТ-ийн олон улсын глобал форум болсон. Манайхаас ЦХХХ-ны сайд Учрал төлөөлж очоод бас сайшаагдан шагнал авсан.

Өмнөх ажлын хэсгийн туршлагаас товчхон та бүхэнд дурдахад 10 дугаар сарын 25-ны өдөр төв байгууллагын маань Азийг хариуцсан бүсийн мэргэжилтнүүд анх энэ Ажлын хэсэгт орж байгаа хүмүүст зориулаад сургалт явуулсан. Ажлын хэсгээс онлайнаар мэйлээр хүргэгдсэн юм байна. Тэрийг заавал үзэх хэрэгтэй. Энэ ажлын хэсэгт орж байгаа гишүүдийн хувьд, сая Амарзаяа хэлж байна, ер нь НЗТ-ийн гол зорилго бол төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн хамтын ажиллагааны чухал механизмын нэг байдаг. Монголд энэ төдийлөн сайн бэхжээгүй үед бол НЗТ маш чухал үүрэг гүйцэтгэж байгаа.

Түншлэл 2011 онд байгуулагдаад Монгол Улс 2013 онд элсэж байсан санагдаж байна. Тэгээд одоо 5 дахь төлөвлөгөөгөө боловсруулах гээд явж байна. Гол зорилго бид нар аль болох ЗГ-ын үйл ажиллагааг нээлттэй ил тод болгоход оршиж байгаа. За ингэхдээ бид нар олон улсад тодорхой үүрэг амлалтуудыг өгдөг. Дэлхийн 80 орчим улс энэ түншлэлийн гишүүн бөгөөд үүрэг амлалтыг 2 жилийн хугацаатай тухайн байгууллага маань дүгнэдэг бас ХБТМ-аар тайлангууд хянагддаг. Тийм ч учраас Монгол Улсын ЗГ энэ дээр маш хариуцлагатай хандаж байсан он жилүүд ч байна, алдаа оноо гаргаж байсан он жилүүд ч байсан юм байна лээ.

Би Баасандорж даргад горимын санал гаргах гээд байгаа юм. Миний хувьд өнгөрсөн удаад шинээр ахалж байсан учраас алдаж онож байсан зүйл байгаа байх. Одоо бид нарт маш богино хугацаа байгаа учраас 10 зорилттой шинэ драфт гаргачихсан байна шүү дээ. Бид нар цаг хожихын тулд шинээр байгуулагдсан Ажлын хэсгийн 52 гишүүдээ 4-5 баг болоод хуваачих нь оновчтой. Жишээ нь эрдэс

баялгийн салбарын ил тод байдал гэхэд энэ дээр орох шаардлагагүй хүмүүс байгаа. Яг асуудлаа мэддэг хүн, яг асуудлаа мэддэг яам нь юм уу, иргэний нийгэм нь хамтраад л энэ төлөвлөгөө, заалтууд дээр ажиллачихвал цаг хугацааны хувьд аягүй их хэмнэлттэй. Тэгэхгүй бол жишээ нь эрдэс баялгийн салбарын талаар ойлголтгүй хүн энэ дээр орж цаг алдаад санал өгөх гээд ямар ч шаардлагагүй юм байна лээ.

Нэгдүгээр зорилтыг бид V төлөвлөгөөндөө оруулъя аа гэж үзэх юм болбол иргэний нийгмийн байгууллага, төрийн байгууллага маань бусад оролцогч талуудаасаа саналаа авч өгөх энэ үүргээ хүлээчихдэг байхгүй юу. Өөрөөр хэлбэл бид нар одоо эрдэс баялгийн нэгдүгээр зорилт дээр энэ ажлын хэсгийн гишүүдээсээ 1-5 хүнийг томилчихлоо гэхэд тэр 5 хүн дотор орсон 3 нь иргэний нийгэм байлаа гэхэд тэр 3 иргэний нийгмийн байгууллага маань бусад яг энэ салбартай холбогдолтой иргэний нийгмийн байгууллагуудынхаа саналыг нь аваад протоколжуулаад баримтжуулаад явдаг. Тэгж байж бид нарын Ажлын хэсэг хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц сайн болно.

Тэгээд тухайн салбарынхаа хурлуудыг нь тусад нь хийж байж төр, иргэний нийгмийн, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны саналууд гүйцэд авагддаг. Миний санаж байгаагаар өнгөрсөн төлөвлөгөө бараг 200 орчим саналаас шигшигдэж байж ингэж гарч ирж байсан. Төр-Од захирал бас байж байна. Төр-Од захирал энэ дээр бас нэлээн туршлагатай учраас саналаа хэлнэ байх гэж бодож байна.

Бичил ажлын хэсгүүд нь төрийн байгууллагуудаасаа, хувийн хэвшлээсээ, иргэний нийгмээсээ ингээд саналаа авчхаж болно. Хувийн хэвшил гэхэд бид нарт товчлох маш том боломж байгаа. Яагаад гэвэл танхим өөрөө Ажлын хэсгийн гишүүнээр ороод ирж байгаа учраас танхим өөрийнхөө сүлжээгээр дамжуулаад л хувийн хэвшлийнхээ саналыг авчихна. Жишээ нь УУХҮЯ энэ дээр орлоо гээд бусад яамдын саналыг аваад, иргэний нийгэм маань энэ салбарынхаа иргэний нийгмийн саналыг аваад ингээд явбал хэдүүлээ бас нөгөө хүлээн зөвшөөрөлт ихтэй болно.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

За баярлалаа Болортуяа зөвлөхөд. За тэгвэл саяын Болортуяа зөвлөх буюу Ажлын хэсгийн гишүүний гаргасан горимын саналын дагуу манай нарийн бичгийн даргаас товч танилцуулгыг хийгээд өгөх үү?

Хүний эрхийг хангах Үндэсний хорооны Ажлын албаны мэргэжилтэн Д.Номинчимэг:

Дэлгэц дээр ворд файл харагдаж байгаа. Та бүхэнд линкээр бас хүргүүлсэн байгаа. Нийт 10 зорилт буюу миний өмнө хэлсэнчлэн IV төлөвлөгөөнөөс хэрэгжиж дуусаагүй үүрэг амлалтуудыг оруулсан.

Зорилт 1. Эрдэс баялгийн салбарын ил тод байдлыг сайжруулах:

- Эрдэс баялгийн салбарын ил тод байдлын тухай хуулийг УИХ-аар хэлэлцүүлэхээр өргөн барьж, хэлэлцүүлэх
- Эрдэс баялгийн мэдээллийн нэгдсэн сан байгуулж, нээлттэй өгөгдлийг бүрдүүлэх
- Ил тод байдлыг хангах чиглэлээр төрийн холбогдох байгууллага, төрийн өмчит компаниудын чиг үүрэг, хариуцлагыг тодорхой болгож, өөрийн үйл ажиллагаанд хамаарах мэдээллийг тухай бүр нээлттэй өгөгдөл хэлбэрээр мэдээллийн санд байршуулж хэвшүүлэх; Монголын Олборлох Ил Тод Санаачилгын тайлангаар дамжуулан нийтэд ил тод болгодог мэдээллүүдийг төрийн байгууллагууд өөрсдийн цахим хуудсаар

дамжуулан шууд мэдээлдэг болох

- Ил тод байдлыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны санхүүжилтийг улсын төсөвт суулган шийдвэрлэх

Зорилт 2. Мэдээллийн ил тод байдлын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох замаар төрөөс мэдээлэл авах иргэдийн эрхийг баталгаатай хангаж, төрийн ил тод байдлыг сайжруулах:

- Төрийн болон албаны нууцын жагсаалтыг мэдээллийн ил тод байдлын зорилгод нийцүүлэн өөрчлөх
- Төрийн болон албаны нууцын тухай хуулийг өөрчилж Засгийн газрын тогтоол, төрийн байгууллагын шийдвэрээр бус зөвхөн хуулиар төрийн нууцын жагсаалтыг батлах
- Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хуульд оруулах нэмэлт өөрчлөлтийг эцэслэн боловсруулж өргөн барих. Лобби үйл ажиллагаа зохион байгуулах
- Сэтгүүлч эх сурвалжаа нууцлах баталгааг Шүгэл үлээгчийг хамгаалах тухай болон Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хуулийн төсөлд тусгах

Зорилт 3. Төрийн худалдан авах ажиллагаанд сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологид тулгуурлан хүний оролцоог багасгах, иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагуудын оролцоог хангах:

- Цахим каталогийн системийн өгөгдлийг цуглуулж ашиглалтад оруулах
- Худалдан авах ажиллагааны хариуцлагын тогтолцоог төгөлдөржүүлж, RED FLAG INDICATOR бий болгох, олон нийтэд ил тод түгээх

Зорилт 4. Иргэний нийгмийн орон зай, төлөвшил, эвлэлдэн нэгдэх эрхийг дэмжиж, хараат бусаар бие даан, өөрийгөө удирдан явуулах боломжийг бүрдүүлсэн эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох:

- Иргэдийн эвлэлдэн нэгдэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх, иргэний нийгмийн төрөөс хараат бус ажиллах орон зайг хангах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх
- Иргэний нийгмийн суурь зарчим, үнэт зүйлсийг багтаасан Төр, иргэний нийгмийн түншлэлийг хөгжүүлэх бодлогын баримт бичгийг боловсруулж, батлуулах үйл ажиллагааг нээлттэй, ил тод, иргэн болон иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоотой явуулах

Зорилт 5. Хог хаягдлын тухай хуулийн хэрэгжилтэд хөндлөнгийн оролцоог хангах, хяналтыг сайжруулах:

- Хяналт үнэлгээний дүнг олон нийтэд болон шийдвэр гаргагч нарт танилцуулж, сайжруулах арга хэмжээний төсөл боловсруулах

Зорилт 6. Улсын төсөв, төсвийн хөрөнгө оруулалтад иргэдийн оролцоо, хяналтыг нэмэгдүүлэх:

- Монгол Улсын төсөв, хөрөнгө оруулалт, тусгай сангууд, зээл тусламж, төсөл хөтөлбөрийн төлөвлөлтөөс эхлээд хэрэгжүүлж дуусах бүхий л үйл явцын мэдээллийн ил тод, шуурхай бөгөөд иж бүрэн байдлыг хангах зохицуулалтыг төсвийн хууль тогтоомжид оруулах, үүний тулд одоо байгаа зохицуулалтад дүн шинжилгээ хийж, тэдгээрийг хэрхэн боловсронгуй болгох санал боловсруулах үүрэг бүхий зөвлөлдөх механизмыг талуудын оролцоотойгоор ажиллуулж үр дүнд хүрэх
- Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журамд батлагдсан төсвийн тоон мэдээллийг дэлгэрэнгүй байдлаар ил болгох зохицуулалт оруулах
- Shilendans.gov.mn сайтыг шинэчлэхдээ төсвийн хэрэгжилт, ил тод байдлыг хангахад ашиглагдаж буй систем хоорондын уялдааг хангах, талуудын оролцоог тэгш хангаж санал солилцох, судалгаан дээр

тулгуурлан хөгжүүлэх

- Төсвийн төлөвлөлт, зарцуулалтад иргэд жилийн турш саналаа өгч болох цахим талбар бий болгох
- Төсвийн хөрөнгө оруулалтын publicinvestment.gov.mn сайт дахь хайлтын системд төслийг “эхлэх огноо”-оор нь хайлт хийх сонголт оруулах

Зорилт 7. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авалт, чанар, аюулгүй байдал, ханган нийлүүлэлтийн ил тод байдал, хяналтыг сайжруулах:

- Эмийн үнийн эрх зүйн орчны үнэлгээг хийж, хууль эрх зүйн баримт бичигт үнийн зохицуулалтын талаар өөрчлөлт оруулах
- Эмийн сурталчилгааны төгсгөлд эмийн зохистой хэрэглээний тухай дурдах журмыг батлах

Зорилт 8. Бизнесийн үйл ажиллагаанд хүний эрхийг хамгаалах, хүний эрх зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлэх, зөрчигдсөн эрхийг сэргээх:

- “Бизнесийн үйл ажиллагаанд хүний эрхийг хамгаалах, хүний эрх зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлэх, зөрчигдсөн эрхийг сэргээх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (2023-2027)”-ний үйл ажиллагаа

Зорилт 9. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн ажиллаж, амьдрах орчин нөхцөлийг сайжруулах:

- Саадгүй байдал, хүртээмжийн тухай хуулийг УИХ-аар батлуулах

Зорилт 10. Олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ шударгаар сахин биелүүлж, цаазаар авах ялын хор хөнөөлийг олон нийтэд таниулах соён гэгээрүүлэх ажил зохион байгуулах:

- Цаазаар авах ялын хор хөнөөлийг таниулсан сургалт хийх
- Медиа контент хийх

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

За баярлалаа Номинчимэгт.

Саяын танилцуулсан бидний төлөвлөгөөнүүд НЗТ-ийн 2023-2028 оны стратегиар батлагдсан байгаа. Суурилах ёстой 5 зорилт бүхий стратеги байгаа:

Стратегийн зорилт 1 - Нээлттэй засгийн шинэтгэгч, активист, тэмцэгч нарыг багтаасан өсөн нэмэгдэх, тууштай, харилцан уялдаатай олон нийтийг бий болгох

- Нээлттэй засгийн төлөө илүү хүчирхэг, улс төрийн шинжтэй дэлхийн нийтийн эвслийг байгуулах
- Шинэтгэгч нарын манлайллыг хөгжүүлэх хөрөнгө оруулалт хийх
- Нээлттэй засгийн зарчмыг бататгахын тулд стратегийн холбоо, түншлэлийг өргөжүүлэх

Стратегийн зорилт 2 - Төрийн бүх түвшинд, салбарууд тэргүүлэх ажлыг хэрхэн хэрэгжүүлэх дээр нээлттэй засгийг төвлөрүүлэх

- Олон төрлийн орчин, хэрэгцээнд тохирсон уян хатан үйл ажиллагааны хүрээгээр хангах
- Нээлттэй засгийн үйл ажиллагааг бүх түвшинд, төрийн ажлын салбаруудад голлон дэмжих
- Улс төрийн боломжит “цонх” гарахад хариу үйлдэл сайн байх

Стратегийн зорилт 3 - Иргэний нийгмийн орон зайг хамгаалах, тэлэх

- Иргэний нийгмийн орон зайн үйл ажиллагааг дэмжиж, тэмцэгч нарыг хөгжүүлэх
- Иргэний нийгмийн орон зайн талаарх Нээлттэй засгийн түншлэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, тогтмол хянах

Стратегийн зорилт 4 - Нээлттэй засгийн шинэчлэлийн хамтын үйл явцыг эрчимжүүлэх

- Ил тод байдал, эгэх хариуцлага, оролцоо, хүртээмжийн шаардлагыг нэмэгдүүлэх
- Хамтын тэргүүлэх үйл ажиллагааг дэмжин хамтран ажиллах уриалгыг эхлүүлэх

Стратегийн зорилт 5 - Нээлттэй засгийн шинэчлэл, нотолгоо, түүхийг өгүүлэн зоригжуулах нутаг орон болох

- Өндөр чанартай контентыг хөгжүүлэх, хадгалах, хуваалцах
- Хүмүүст түүхээ хуваалцах, холбогдох орон зайг бий болгох

Стратегийг та бүхэн рүү мэйл хаягаар тань явуулсан байгаа шүү. Англи, Монгол аль аль хувилбараар нь явуулсан байгаа. За саяын танилцуулга товч хийсэн юм чинь та бүхэнд санал асуулт байна уу?

Би Болортуяа зөвлөхийн горимын саналыг Ажлын хэсгийн гишүүний хувьд дэмжиж байна. Бүлэг бүлгүүдээрээ мэргэшсэн чиглэлээр жижиг ажлын хэсэгт хуваах нь зөв байх аа. Тэрийг хэдүүлээ саналаа сонсчоод хуваарилалтаа хийе.

Монголын хуульч эмэгтэйчүүдийн холбооны Удирдах зөвлөлийн гишүүн Х.Оюунцэцэг:

За сайн байна уу?

Түрүүн Жаргалсайхан гуай асуугаад байсан, ер нь юуны төлөө яагаад энэ 52 хүн цугларч байгаа юм бэ гээд. Энэ асуудлыг хариуцаад ажиллаж байсан хүний хувьд 2012-2015 онд ХШҮДАГ-ын даргаар ажиллаж байхдаа бид нар НЗТ-ийн эхний төлөвлөгөөг боловсруулаад ер нь бол амилуулж байсан. Тэгэхээр хуучин бол сайн засаглал гэж НҮБ төрийн, засгийн газруудын үндсэн философийг сайн засаглалыг тогтооё гэдэг байсан. Төр засаг өөрөө бүртгэлээ сайжруулах, хүний эрхээ хангах гээд НҮБ-ын зарчмууд байсан шүү дээ. За ингээд ерөнхийдөө сайн засаг, төрийн байгууллага, систем сайжирчхаж байгаа юм чинь одоо иргэний нийгмийн байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа яах вэ, тийм ээ? Одоо хөгжүүлье ээ гэдгээр НҮБ өөрөө дэргэдээ энэ НЗТ-ийн санаачилгад засгийн газруудыг оролцуулаад явж байдаг. Тэгээд Монголын ЗГ нэг жилдээ 25 мянган ам.долларын гишүүнчлэлийн төлбөр төлдөг, тийм ээ? Тэгээд бусад улс орнуудын ЗГ хэрхэн иргэний нийгэмтэйгээ төр засаг яаж ард түмний хүсэн хүлээж байгаа үр дүнд хүрэхийн төлөө ажиллах вэ гэдэг дээр энэ механизмыг бүрдүүлээд явж байгаа учраас тэр утгаараа бол би маш зөв гэж бодож байна. Тэр тусмаа ЗГХЭГ дээр энэ ажлыг нэгтгээд явж байгаад нь их талархаж байгаа.

За ингээд саналаа өгье. Ажлын хэсэгт орж ажиллана. Нэг асуулт байна. Саяын тэр цаазын ялыг халах асуудал хаанаас яагаад ороод ирэв? Хамгийн сүүлийн 10 зорилтын нэг зорилт дээр нь тэр гараад ирэх юм. Зүгээр санал юм байна гэж ойлголоо.

Нийгмийг 2 хуваасан зорилт тавьчихаад энэ чинь шал хачин юм байна гэдэг асуудал гарах вий гэдгээс би болгоомжилж байна. Тийм учраас түүнийг бол нэг их дэмжмээргүй байна. Яаж, хэрхэн ЗГ иргэний нийгэмтэйгээ хамтарч ажиллаж болох вэ гэдэг дээр, жишээлбэл ХАҮТ, Ажил олгогчдын нийгэмлэг, хэрхэн бизнесийн салбарт хүний эрхийг хангах вэ ч гэдэг юм уу энэ асуудал дээрээ илүү акцент авах нь дээр юм уу гэж бодож байна.

“Хүний эрх, хөгжил төв” ТББ-ын тэргүүн Г.Уранцоож:

НЗТ гэдэг чинь их чухал л даа. Тийм болохоор нэг их асуугаад байх шаардлага байхгүй. Би юу гэж бодож байна вэ гэхээр энэ чинь 5 дахь удаагийн төлөвлөгөө шүү дээ. Тийм болохоор бид нар нэлээн нухацтай тэгээд бүүр нэг тийм чанарын өөрчлөлт гарахаар ч гэдэг юм уу тэгж ажиллах ёстой юм болов уу гэж бодож байгаа юм.

Хоёрдугаарт энэ бол төрийг нээлттэй болгох, төрийг нээлттэй байлгах арга

юм. Нэг удаа нээлттэй гэж хэлчхээд тэгээд дуусчих биш тэр нь дандаа байж байдаг. Би яагаад энийг ингэж хэлж байгаа юм бэ гэхээр манай төрийн үйл ажиллагааны тайлагнал нь ерөөсөө байдаггүй. Уг нь юм хийгээд байдаг гэхдээ тэр тайлан нь ерөөсөө байдаггүй, тайлан нь байдаггүй учраас юм хийхгүй байна гэж боддог. Тийм учраас энэ бүх зөрчил үл ойлголцол эхэлж байгаа шүү дээ. Тийм болохоор энэ тайлагналыг сайн болгох тэгээд яг энэ нээлттэй болгох нээлттэй байлгахын төлөө түншлэл юм. Тэрнээс биш янз бүрийн юмыг хамтарч хийх биш. Жишээлбэл цаазын ялыг авах ч гэдэг юм уу эсвэл бас өөр юу ч байна даа ингээд хэрэгжүүлэх гээд яваад байна шүү дээ. Бизнес ба хүний эрх тэртээ тэргүй Бизнес ба хүний эрхийн үйл ажиллагааны үндэсний төлөвлөгөө гарчихсан байгаа. Тийм болохоор тэрийг энэ лүү нэгтгээд байх хэрэггүй. Гэхдээ нээлттэй байлгахын тулд яах ёстой юм бэ гэдэг дээр маш сайн анхаарах ёстой. Мэдээж хэрэг салбар салбараар нь анхаарах ёстой байх гэж бодож байна. Тэгээд Болортуяагийн хэлж байгаа ч гэсэн зөв, сэдэв сэдвээрээ ажилладаг салбар салбараараа баг болоод ажиллах нь зөв юм болов уу гэж бодож байна.

Уул уурхайтай холбоотой эрдэс баялгийн салбар дахь ил тод байдлыг хангахтай холбоотой тэр хуулийг бий болгох, тэр эрдэс баялгийн сангийн мэдээллийг ил тод нээлттэй болгох гээд энэ бол зайлшгүй чухал асуудал. Өмнө нь хэрэгжүүлэх гэж аваад хэрэгжүүлж чадаагүй байгаа тэр 9 зорилтууд байна шүү дээ. Түүнийгээ бол дахиж сайн хараад тэгээд авах ёстой байх.

Тэгээд ялангуяа эрдэс баялгийн салбар дахь ил тод байдлыг бий болгох тэр хуультай болгох гэсэн үүрэг амлалтыг бол бид нар ямар ч байсан хийх хэрэгтэй байх. Тэрэнд бол мэдээж хэрэг хамтарч ажиллах байгууллагууд нь болохоор УУХҮЯ, ТББ-аас ТАН эвсэл байгаа шүү дээ. “Төлсөн авснаа нийтэл” эвсэл бол анхнаас нь эхлээд л энэ хуулийн төслийг боловсруулаад ил тод болгох гээд л өчнөөн янзаар дахин дахин өөрчлөөд л одоо тэгээд бүүр нөгөө Байгалийн нөөцийн ил тод байдлын тухай хууль болчихоод ингээд явж байгаа. Тэгэхээр энийг бол маш түргэн хугацаанд бий болгох хэрэгтэй байна.

Гуравдугаар асуудал бол нэгэнт өнгөрсөн тэр биелээгүй байгаа зорилтуудаа хэрэгжүүлье, тийм ээ? Түүнийгээ тэгэхдээ бол дахиж харъя. Тийм янз бүрийн юман дээр орсны шаардлагагүй байх. Бүх гишүүдээсээ саналаа аваад тэгээд саналын дагуу шийдчихэж болно.

Дөрөвдүгээрт болохоор энэ төлөвлөгөөнүүд дээрээ ямар ямар байгууллага яг юун дээр ажиллах вэ гэдэг саналыг нь авчих хэрэгтэй байх. Би тэгээд энэнтэй уялдуулаад яах вэ? Хүний эрх хөгжилтэй бол бид нар бол Тан эвслийн гишүүн болохоор эрдэс баялгийн салбар дахь ил тод байдлыг бий болгох тэр хуультай холбоотой, ер нь тэр салбарт бол манай байгууллага орж ажиллахад бэлэн байна. Саналаа өгчихье.

Тавдугаарт иргэний нийгмийн орон зай, иргэний нийгмийн байгууллагыг ч гэсэн ил тод болгох шаардлага байгаа. Тэгэхээр ил тод болно гэдэг нь өөрөөр хэлбэл олон нийтэд тайлагнана гэсэн үг шүү дээ. Тэгэхээр яг өнөөдөр Монголын иргэний нийгмийн байгууллагуудад өөрийнхөө үйл ажиллагааг нийтэд хүргэе гээд ил тод байлгаад байх тийм хэмжээний санхүүжилт, үйл ажиллагаа явуулах таатай орчин бол байхгүй.

Хүний эрх, хөгжил төв бол ингээд мэддэг чаддаг юмаа хэлээд хамтарч ажиллахад бэлэн байна. За тэгээд сүүлд нь бол санал маягийн юм хэлмээр байна. Олон улсын янз бүрийн, нээлттэй засаглалын түншлэл гэдэг дээр ингээд ороод ажиллаад явдаг тэгээд тэрэнд юу харагддаг вэ гэхээр ЗГ болохоор иргэний нийгмийн байгууллагуудынхаа хийж байгаа юмнуудыг түүж аваад тайлагнадаг байхгүй юу. Тэгэхээр тэгж болохгүй, тэгмээргүй байна. Засаг өөрөө иргэний нийгмийн байгууллагаар юм хийлгэхийн тулд тодорхой санхүүжилтийг өгдөг байх хэрэгтэй байна шүү дээ. Одоо тийм үүрэг хүлээж сурах хэрэгтэй байхгүй юу.

Монголын ЗГ тэгэхээр V үйл ажиллагааны төлөвлөгөө дотор төсвийн санхүүжилтийг иргэний нийгмийн байгууллагад оруулах хэрэгтэй. Тэгээд тэр нь юунд зарцуулагдах ёстой вэ гээд янз бүрийн сектор дахь төрийн байгууллагын ил тод байдлыг хянах, үнэлэх тийм үйл ажиллагаанд нь бол иргэний нийгмийн үйл ажиллагааг санхүүжүүлнэ ээ гэсэн тийм төсөвтэй болгож байж V үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг сайн болгох ийм боломж бүрдэнэ ээ гэж бодож байна. Баярлалаа.

Бүгд Найрамдахчуудын олон улсын хүрээлэнгийн Хөтөлбөрийн ажилтан Э.Баасансүрэн:

Болорсайхан даргатай 08 дугаар сард уулзаж байхад дэд ажлын хэсэг үүсгэе гэж ярьж байсан. Тэгэхээр тэрнийхээ дагуу дэд ажлын хэсгийг үүсгээд явъя.

Нэг тодруулж асуух юм нь манай амлалт маань хэрхэн ЗГ-ын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, төлөвлөгөөтэй уялдах вэ? Ямарваа нэг амлалт заавал нэг санхүүжилттэй, нөөц боломжтой байж хэрэгжинэ шүү дээ. Мэдээж бид нар хэдэн мянган амлалтыг өгмөөр байна гэхдээ яг тэр маань хэрхэн манай үндэсний хөтөлбөрүүд, ЗГ-ын төлөвлөгөөтэй уялдаж байгаа вэ? Яаж тэрийг, нөөц боломжийг нь хангах вэ гэдгийг тодруулж асуумаар байна.

Хоёрдугаарт Номинчимэг нарийн бичгийн даргын илтгэл дээр яригдаж байсан нөгөө шалгуур үзүүлэлт. Сүүлд бид төлөвлөгөөгөө эргээд хянаж байсан чинь шалгуур үзүүлэлт дээр асуудал үүссэн шүү дээ. Энийг нь одоо биелсэн гэж үзэх юм уу биелээгүй гэж үзэх юм уу гэнгүүт өөрсдийнхөө мэдлэг, туршлага дээрээ үнэлээд биелсэн гэж үзье, биелээгүй гэж үзье гээд өөр өөр байр сууринаас дүгнээд байсан. Тэгэхээр одоо дараа дараагийн Ажлын хэсгийн хурлууд дээрээ эхлээд амлалтаа тодорхойлж байгаад шалгуур үзүүлэлтээ тодорхойлох эсвэл эхлээд амлалтаа эцэслэхээд дараа нь шалгуур үзүүлэлтийг тодорхойлох гэж байна уу гэдгийг тодруулж асуумаар байна.

Тэгээд өөр нэг айхтар ач холбогдолтой биш ч гэсэн бүсийн хэмжээний хурал болох тийм төлөвлөгөө гарсан болов уу. Эдгээрийг тодруулъя аа. За баярлалаа.

“Хэвлэл мэдээллийн зөвлөл” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал Г.Гүнжидмаа:

За, сайн байцгаана уу? Өнгөрсөн төлөвлөгөөний хэрэгжилт дээр хамтарч ажилласан, хэрэгжилт гаргах үйл явцад оролцож тайлан мэдээллээ өгсөн ТББ-ын нэг байна. Төлөвлөгөө гаргах үйл явцыг бол би Болортуяагийн саналыг дэмжиж байна. Үнэхээр өнгөрсөн удаад маш олуулаа бараг зуугаад хүн байсан санагдаж байна. Аягүй том зааланд хэчнээн бүлгүүд хамтарч ажиллаж гаргаж байсан тэр бол хамгийн үр дүнтэй байсан.

Төлөвлөгөө гарсны дараах тайлангийн явц дээр шалгуур үзүүлэлт маш тодорхойгүй байгаа юм уу гэж харсан. Үнэхээр тайлангуудаа ХЗДХЯ Хэвлэлийн эрх чөлөөний тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын ажлыг бол маш ахиц дэвшилтэй хийчихсэн байгаа гэдэг тайлан өгөхөд иргэний нийгмийн байгууллагын зүгээс хангалтгүй байгаа гэж дүгнэсэн. Ийм асуудлууд бол нэлээн гарч байх шиг байсан учраас бид тэр шалгуур дээр анхаарах хэрэгтэй байх.

Дээр нь авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөртэй хэрхэн яаж уялдах юм бэ? Энэ уялдаж явах уу? Түүн дээр бас тодорхой хэвлэл мэдээллийн салбартай хамааралтай зорилтууд явж байгаа. Энд давхардсан санаанууд байна. Тэгэхээр энэ уялдаа холбоо хэрхэн яаж явах юм?

НЗТ, Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр дээр иргэний нийгмийн байгууллагууд бол үүрэг хүлээдэг ээ. Нэр орсон учраас тайлан хийсэн ажлаа өгдөг. Тэгээд тэр хийсэн ажлыг нь аваад л нэг цаасан дээр буулгаад л өнхрөөд байдаг: Харилцан уялдаа холбоо байдаг уу? Энийг хийхэд ямар бэрхшээл тулгараад байгаа юм? Та нар эндээс ямар үр өгөөж, шинэчлэл харав? Цаашдаа

юу хиймээр байдаг юм? Ямар ч тийм дуу хоолой авахгүй мөртөө бид нарын жилийн тайландаа оруулдаг ингээд л тайлангаа өг гээд шаардаад аваад байдаг. Энэ чинь бид нар нөгөө бэлгэдлийн шинжтэй төлөвлөгөө гаргаад л эцсийн дүнд нь нэг жилийн дараа ч юм уу тайланд иргэний нийгмийн байгууллагуудынхаа хийсэн ажлуудыг нэгтгээд л яамдаас өгсөн төлөвлөгөөтэй нэг харьцуулж үздэг ийм нэг юм руу явчих вий. Тэрийг бид нар засах ёстой гэж харж байна. Тэгээд саяын иргэний нийгмийн байгууллагуудын төлөөллүүдийг хэлж байгаа үнэхээр яг энэ ажил төлөвлөж хамтарч хийж байгаа болбол тэр дэмжлэг оролцоо болгоныг бас харж явах ёстой байх аа гэдэг саналыг хэлье ээ. За баярлалаа.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

За баярлалаа. Зарим хүмүүс маань асуулт асууж байгаа учраас би хариулъя.

Оюунцэцэг хуульч бол цаазын ялыг халах ёстой гэдэг асуудлыг яах вэ гэж байна. Ганцхан нээлттэй засаг дээр ч биш Монгол Улс олон улсын гэрээ конвенцоор хүлээсэн үүрэгтэй. Гэхдээ бид нар зөвхөн Эрүүгийн хуулиасаа л авчихсан. Үндсэн хууль дээр сайн унших юм болбол утга санаа нь байгаа ч юм шиг зарим хуульчид байхгүй ээ ч гэж тайлбарладаг.

Уранцоож төрийн үйл ажиллагааны тайлагнал нээлттэй биш ээ гэдэг дээр би санал нэг байна. Төрийн үйл ажиллагааны төрийн албан хаагчийн үр дүнгийн гэрээгээр яг юу хийсэн юм, тухайн төрийн байгууллага юу хийсэн юм нээлттэй биш. Өнөөдөр Монгол Улсын ЗГ-ын хурлаар 16 яамд 21 аймаг маань хагас жилээр хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, ажлуудаа хэрхэн хийсэн юм тайлагнасан. Энэ дээр Ерөнхий сайд онцгойлон хэлсэн. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны жилийн эцсийн тайлан, хагас жилийн тайлан болдог болбол И-Монголиа дээр нэг цонх үүсгээд нээлттэй тавиах ээ гэдэг. Ерөнхий сайд өнөөдөр засаг дээр ярьсан зүйл. Тэгэхээр Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль батлагдчихсан, Хүний хувийн мэдээллийн тухай хууль батлагдчихсан, ямар мэдээлэл нь хязгаартай нээлттэй байх юм гэдэг бүх зүйлүүд тодорхой болчихсон. Тэгэхээр НЗТ-ийн хүрээнд ер нь ЗГ-аас энэ хууль тогтоомжийнхоо хүрээнд төрийн байгууллагуудынхаа үйл ажиллагаа, ялангуяа тайлангуудыг нь нээлттэй тайлагнах системийг бий болгохоор өнөөдөр яг яригдсан байгаа шүү. Тэрнээс одоо бол үнэхээр хаалттай шүү дээ. Төрийн байгууллага юм хийгээд байдаг нээлттэй биш болохоор иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагууд маань бухимдаад байдаг тэгээд үл ойлголцол үүсээд байдаг. Тэгэхээр энэ болбол маш ажил хэрэгч санал байлаа.

За биелээгүй 14 зорилт байгаа. Эндээс аль алийг нь авахаа Ажлын хэсэг дээрээ ярья аа гэсэн, ялангуяа та эрдэс баялаг дээр оръё гэдэг саналыг хэлж байна. Тэгэхээр хэдүүлээ тэр 14 дотроо энийгээ ярья.

За мөн маш чухал нэг саналыг хэлсэн. Иргэний нийгмийн байгууллагын ил тод байдлыг бий болгох чухал асуудал, учир нь иргэний нийгмийн байгууллага төрийн байгууллага 2 чинь өөрөө харилцан хяналт тэнцлийн баланс шүү дээ. Аль аль нь нээлттэй, аль аль нь харилцан ойлголцдог байх хэрэгтэй. Хурал эхлэхэд хэлсэн шүү дээ манай байгууллагын нэг чиг үүрэг бол яг иргэний нийгмийн байгууллагуудтайгаа хамтраад төрийн байгууллагуудынхаа үйл ажиллагаанд үнэлэлт дүгнэлт өгдөг үнэлгээ мониторинг хийдэг тогтолцоо болохоор үе шаттайгаар хэрэгжүүлж байгаа.

За төсөв санхүүтэй холбоотой асуудлыг би ойлголоо. Баасансүрэн амлалт маань хэрхэн уялдах вэ гэж асуусан. Засгаас, төрөөс гаргаж байгаа бодлого шийдвэртэй яаж уялдах вэ? Бүрэлдэхүүнийг та бүхэн харах юм бол дийлэнх нь иргэний нийгмийн төлөөлөл байгаа. Гэхдээ яагаад ЭЗХЯ, СаЯ, ЗГХЭГ, БОАЖЯ-ыг оруулсан юм гэдэг маань энэ бодлого хөтөлбөр гаргадаг ЗГ-ын үйл ажиллагааны

хөтөлбөр ирэх жил шинэчлэгдэж батлагдана. За тэгээд улсын жилийн төлөвлөгөө гээд яг эд нартай уях үүднээс гол яамдуудын төлөөллүүдийг оруулсан байгаа юм. Тэгээд үйл ажиллагаандаа оруулчхаад хэрхэн яаж хяналт тавина гэдэг дээр нь манай байгууллагын үнэлгээ мониторинг явцын болон урт богино дунд хугаатай хяналт хийдэг чиг үүрэгтэй байгууллага мониторинг хийнэ. Тэгэхээр энэ үүднээсээ манай байгууллага түлхүү орж байгаа юм. Аль аль талаасаа хэрэгжилт, төлөвлөлт, гүйцэтгэл, тайлагнал дээр нь анхаарсны үүднээс Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг харах юм болбол яг тийм зорилготойгоор бүрэлдэхүүн бүрдчихсэн байгаа шүү гэдгийг хэлье ээ.

За НЗТ-ийн төлөвлөгөөгөө боловсруулахдаа смарт зарчимд тулгуурлая. Одоо та бүхний бүгд мэдэж байгаа тодорхой байх, хэмжигдэхүйц байх, хүрэх боломжтой байх, чухал хамааралтай байх, цаг хугацаандаа байх. Тэгэхээр бид нар төлөвлөгөөг яг энэ зарчмын дагуу л боловсруулах ёстой.

“Хүний эрх, дэвшилтэт бодлогын хүрээлэн” ТББ-ын Судалгааны хорооны дарга С.Амармэнд:

Би Болортуяа зөвлөхөөс асуух нэг товчхон асуух асуулт байна. Та түрүүн яриандаа манайх өнгөрсөн удаагийн тайлангаа тавихдаа сайн үнэлгээ авсан гэж байсан. Ямар зүйл дээрээ бид нар сайн гэдэг үнэлгээ авав?

Бас одоо шинэ байгуулагдаж байгаа Ажлын хэсэг энэ үнэлгээ дээр тулгуурлаж ажлаа явуулбал зүгээр юм болов уу гэдэг санал байна.

“Нээлттэй нийгэм форум” ТББ-ын засаглалын хөтөлбөрийн менежер Д.Оюунбадам:

Өнгөрсөн төлөвлөгөө дээр төсвийн хэсгийг боловсруулахад Сангийн яамтай хамтарч ажилласан. За тэгээд энэ удаагийн төлөвлөгөөг харахаар ерөнхийдөө төсвийн асуудлаар бас нэлээн асуудлууд нэмж тусгах шаардлагатай харагдаж байна. Тэгэхээр ерөнхийдөө Сангийн яамыг оруулахаасаа гадна Үндэсний аудитын газрын төлөөллийг манай төсвийн хэсэг дээр оруулж өгвөл их зүгээр санагдсан. Үндэсний аудитын газрын зүгээс хийж байгаа аудит дээр ч гэсэндээ анхаарах асуудлууд байгаа учраас энийг оруулж өгөхөд анхаараач ээ гэж хүсмээр байна.

Мөн төсөв дээр орон нутгийн төсвийн ил тод байдал дээр нэлээн анхаарах хэрэгтэй байгаа. Нийслэл, дүүргийн төсвүүд бол ер нь маш хаалттай. Өргөө баригдлаа гэсэн мэдээлэл зөвхөн мэдээ гарчхаад төслүүд нь бол ил болохгүйгээр батлагдаад байгаа. Тэгэхээр орон нутгийн төсвийн асуудал дээр бас нэлээн амлалтуудыг оруулах хэрэгтэй байх.

Шилэн дансны тухай хууль шинэчлэгдэж өөрчлөлт орно гэххээд энэ хууль тэр чигээрээ одоо чимээгүй болчихсон байгаа. Тэгэхээр энэ шилэн дансны хуулийн шинэчлэл мөн дагалдах журмын шинэчлэл дээр анхаарах хэрэгтэй байна гэж харж байна.

Монгол Улсын хувьд бол ерөнхийдөө төсвийн хөрөнгө оруулалт дээр нэлээн ил тод болгох асуудлууд байгаа. Бид бүхэн төсвийн хөрөнгө оруулалтыг Төсвийн тухай хуулийнхаа 2 дугаар хавсралтаар баталж байгаа. Гэхдээ энэ дээр тухайн төсөл хэддүгээрт үр ашгаараа ач холбогдлоороо эрэмбэлэгдээд байгаа гэдэг мэдээлэл нь ил байхгүй байгаа. Дээрээс нь томоохон төслүүдийг ядаж төсвийнх нь үр ашгийн тооцоо, нийгэм эдийн засагт өгөх үр өгөөжийн талаар мэдээлэл хомс байгаа. Тэгэхээр энэ чиглэл дээр бас нэлээн амлалтууд тусах ёстой болов уу гэж харж байна. За баярлалаа.

Тунгаахуй өгөгдлийн урлан” ХХК-ын гүйцэтгэх захирал Э.Тунгалаг:

Нэг асуулт нь болохоор эдгээр 10 зорилтууд ер нь өөрчлөгдөх санал бид өгч

болох уу? Зорилт нэмэх санал өгч болох уу гэж асуумаар байна.

Миний санал болохоор эдгээр зорилтууд болон ер нь НЗТ-ийг бий болгоход төр эргээд иргэний нийгмийн хоорондын харилцааг сайжруулах тэр дунд солилцож байгаа мэдээллийг зөв болгох, бүрэн болгох гэдэг тал руу илүү явах байх гэж бодож байна. Тэгээд өмнөх зорилтуудаа харангуут нээлттэй өгөгдөл болон нээлттэй мэдээлэлтэй холбоотой хэд хэдэн зорилтууд байна л даа.

Монгол Улсад яг одоо нээлттэй өгөгдөл гэдэг ойлголт хууль эрх зүйн орчны хувьд дөнгөж саяхан яг нээлттэй өгөгдөл гэдэг үгээрээ орж ирж байгаа. Тийм учраас нээлттэй өгөгдлийг тусад нь нэг зорилт болгон оруулах тийм боломж байх уу.

Нөгөөтээгүүр нээлттэй хөгжлийн энэ үйл явц нь харьцангуй удаан хийх ажил нэлээн их байгаа. За тэгээд нээлттэй хөгжлийн чанар стандартыг сайжруулахаас эхлээд хэрэглээг нь нэмэгдүүлэх, яг бодит хэрэглээнд орж чадаж байгаа юм уу үгүй юм уу? Нээлттэй хөгжлийн жагсаалтаа шинэчлэх гээд нэлээн их ажлууд хийгдэх шаардлагатай байгаа учраас энийг тусад нь зорилт болгоод оруулах юм болбол нэг талаасаа олон улсад энэ тал дээр бид юм хийж байгаа гэдгээ харуулах, нөгөө талаасаа эдгээр нээлттэй засгийн түншлэлийнхээ зорилтуудыг хэрэгжүүлэх үйл явцаараа дамжуулаад нээлттэй өгөгдлийн салбарыг илүү хөгжүүлэхэд бас түлхэц болж чадах юм болов уу гэж харж байна.

Эсвэл ингэж тусад нь зорилт болгохгүйгээр жишээ нь төсвийн өгөгдөл дээр нээлттэй өгөгдөл, эрдэс баялгийн нээлттэй өгөгдөл орж ирж болж байна. Төрийн худалдан авах үйл ажиллагаа дээр орсон зорилтуудыг нь илүү дэлгэрүүлээд яг нөгөө нээлттэй өгөгдлийн шаардлагыг нь хангасан юм уу бүрэн нарийвчилсан шалгуур үзүүлэлтийг бас оруулж болох юм аа гэдэг санал байна.

Түрүүний хүмүүсийн хэлж байгаа шиг яг шалгуур үзүүлэлтийг илүү нарийвчлах шаардлага бас байгаа гэдэг саналаа дахин хэлж байна. За ийм санал байгаа юм. Баярлалаа.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

Сая ихэвчлэн саналууд хэллээ.

Амармэнд ямар ажлууд нь сайн болсон бэ гэдгийг асуусан. Бид IV тайланг өөрсдөө дүгнээд явуулчихсан албан ёсоор ирээгүй байгаа 12 сард ирнэ. 12 сард яг албан ёсоор дүгнэлт ирэхээр бид бүгд танилцана. Тэгэхээр яг үүн дээр бид нарын тайлагнасан тайлангийн юу нь сайн байгаа юм, юу нь муу байгаа юм, юу нь дунд зэрэг байгаа юм гэдгийгээ хэлэх юм. За тэгээд Болортуяа зөвлөх нэмж хариулбал та хариулаарай.

Оюунбадам Үндэсний аудитын газрыг Ажлын хэсэгт оруулъя аа гэсэн санал байна. Үндэсний аудитын газраас бол хүн байхгүй байгаа юм. За гэхдээ Ажлын хэсгийн гишүүн санал гаргасан учраас би ахлагчийн хувьд гишүүдийнхээ гаргасан саналын мөрөөр арга хэмжээг авах үүрэгтэй. Үндэсний Аудитын газар ЗГ-т харьяалагддаггүй, УИХ-ын дэргэдэх байгууллага учраас би холбогдох журмынхаа дагуу Ажлын хэсэгт оруулах арга хэмжээг авъя.

Ажлын хэсгийн гишүүнийхээ хэлсний дагуу орон нутгийн төсвийг нээлттэй болгоё, хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээг нээлттэй болгоё гэсэн санал хэллээ гэж ойлголоо.

Тунгалаг санал өгч болно шүү дээ. Гол нь та хэдийн саналыг сонсох гээд л өнөөдөр бид нар суугаад байгаа шүү дээ. Тэгэхээр юуг өөрчлөх ямар санал байна? Алийг сайжруулах санал байна ерөөсөө чөлөөтэй. Эхний хурлын зорилт бол ерөөсөө л энэ байгаа шүү. Тэгээд нээлттэй өгөгдлийг тусад нь зорилт болгож оруулъя гэж байна. Энийг бол хэдүүлээ ажлын дэд хэсгүүд дээрээ аль алийг яг нээлттэй болгох юм ярилцъя. Манай эрх зүйн орчин нь бүрдчихсэн тэгээд эх

өгөгдлөө хэдүүлээ эрхийг нь яаж бий болгох юм, тэндээсээ алийг нь нээлттэй болгох юм, тэндээсээ аль нь нээлттэй, аль нь нээлттэй бус болох вэ гэдэг үүднээс ажлын дэд хэсгүүд дээр ярья.

Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зөвлөх Ч.Болортуяа:

Олон улсын хурлууд нь хэзээ болдог юм бэ гэж асуусан. Миний ойлгож байгаагаар Глобал саммит гээд олон улсын том хурал нь 2 жилд нэг болоод байх шиг байгаа юм. Тэгээд манай элч төлөөлөгч Төр-Од захирал бас сууж байгаа учраас нэмж тодруулга өгвөл илүү ойлголт өгөх байх. Давтамжаараа энэ жил олон улсын хурал нь Эстонид таараад Монголын багаас Учрал сайд төлөөлж оролцсон хүндэт өргөмжлөл авсан байгаа. ЗГ-ын хэвлэл мэдээллээр мэдээлэгдсэн И-Монголиагийн шинэчлэлтэй холбогдуулаад манай улсын насанд хүрэгчдийн 72% нь И-Монголиа системийг тодорхой хэмжээнд ашиглаж байгаа үзүүлэлтээр бас И-Монголиа манай 2021-2023 оны зорилтод байсан. Өөрөөр хэлбэл энэ хэрэгжилт бол маш сайн хангагдсан.

Хоёрдугаарт Авлигын эсрэг 5Ш ажиллагааны хүрээнд ЦХХХЯ-ны shilen.gov.mn гээд төрийн маш олон мэдээллийг Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулиар нээлттэй болгосон. Энэ үзүүлэлтээрээ хүндэт өргөмжлөл авсан.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

Болортуяа зөвлөхийн хэлсэн Учрал сайд ахлаад ирсэн Таллин хотод манай энд байгаа иргэний нийгмийн байгууллагуудаас зарим төлөөллүүд явсан байсан шүү дээ. И-Монголиа маш богино хугацаанд нээлттэй засгийн хүрээнд маш амжилттайгаар хэрэгжүүлжээ гэдэг үүднээс 4 оронд тусгайлан өргөмжлөл өгсөн гэсэн үг. Тэрний нэг бол Монгол улс.

“Нээлттэй засаглалын түншлэл”-ийн олон улсын элч төлөөлөгч Л.Төр-Од:

Би маш богинохон 3 зүйлийг хэлчихье гэж бодож байна.

Зарим нь бүр анхнаас нь ажилласан, ялангуяа ННФ-ынхан болбол бүр I төлөвлөгөөнөөс одоог хүртэл хамт ажиллаж байна.

2011 онд ардчилсан засаглалтай 8 улс орнууд нэгдсэн. Тухайн үед Барак Обама АНУ-ын ерөнхийлөгч байсан, гол санаачилгыг дэвшүүлээд өнөөдрийн байдлаар 22 жилийн дараа бараг 80 улс орон гишүүн болоод ажиллаж байна.

Монгол Улсын хувьд 2013 онд НЗТ-д нэгдэх санал гаргасан. Би болбол 2012 оноос хойш бас хариуцаж ажиллаж байсан. Тэгээд 2013 онд тухайн үед ЗГХЭГ-ын дарга, Монгол Улсын сайд Сайханбилэг ахлаад, иргэний нийгмээс ННФ-ын гүйцэтгэх захирал Эрдэнэжаргал оролцоод анхны олон улсын хуралд нь оролцоод явсан. За энэ жилийн хувьд ННФ-аас 5-6 төрийн бус байгууллагуудыг дэмжээд саммитад оролцуулсан. Тэд маань бас оролцооныхоо талаар тусдаа хэлэлцүүлэг танилцуулах юм бол зүйтэй гэж бодож байна.

За ерөнхийдөө маш товчхон танилцуулбал үндсэндээ 2011 онд 8 улс орон, манай бүс нутгаас Индонез, Өмнөд Солонгос, Филиппин, Непал нэгдэж байсан.

Анх НЗТ Хүний эрхийн түгээмэл тунхаглалын хэрэгжилтийг мөн Авлигын эсрэг НҮБ-ын конвенцын хэрэгжилтийг харсан. Тийм ч учраас ерөнхийдөө 4 чиглэлийг 22 жилийн өмнө тогтсон байдаг юм.

Нэгдүгээрт ард иргэд, олон нийт, нийгэм өөрөө ЗГ буюу төр засгийнхаа үйл ажиллагааны талаар нээлттэй мэдээлэлтэй болъё, тэгж байж хяналт тавьдаг болно.

Хоёрдугаарт иргэд болон иргэний нийгмийн бүлгийн оролцоог нэмэгдүүлье

гэж байгаа. Ялангуяа эргээд төр засгийн бодлого дахь хяналтыг УИХ, ЗГ, орон нутагт тавих.

Гуравдугаарт төрийн байгууллага болон төрийн албан хаагчдын үйл ажиллагааг хамгийн өндөр ёс зүйтэй, хариуцлагатай, хяналттай болгоё, эргээд хариуцлага тооцдог болъё.

Дөрөвдүгээрт чиглэлийг хэрэгжүүлэхийн тулд өндөр мэдээллийн технологи ашиглая. Өөрөөр хэлбэл эргээд энэ оролцоог хангах хяналттай болгох, ёс зүйтэй, хариуцлагатай болгох талаар юм.

Тийм учраас яах аргагүй бид 2 гол эрх зүйн баримт бичигтэйгээ уялдуулах ёстой. Нэг нь сая хаврын чуулганаар баталсан Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр байгаа. Нөгөө нь одоо боловсруулж байгаа Хүний эрхийг хангах үндэсний хөтөлбөр. Тийм ч учраас миний ойлгож байгаагаар Хүний эрхийг хангах Үндэсний хорооны Ажлын албанд энэ үүргийг даалгасан гэж ойлгож байгаа шүү. За баярлалаа.

“Залуу судлаачдыг дэмжих сан” ТББ-ын тэргүүн Д.Жаргалсайхан:

Тэр энд тэнд очиж амлах яах вэ? Тэгээд энэ амлалтыг чинь хэрэгжүүлдэг арга хэрэгсэл маань нөгөө хууль дүрэм журам маань байгаа шүү дээ. Тэгээд тэр хууль дүрэм журмуудыгаа бид бодитоор амлалтыг хэрэгжүүлэх хүчтэй хэрэгсэл болж чадаж байна уу үгүй юу гэдгийгээ хянахгүй бол болохгүй нь. Би зүгээр нэг жишээ хэлье л дээ. Саяхан би нэг яамны веб сайт руу нь ороод тэн дээр байгаа мэдээллийг Авлигын тухай хуульд заачихсан заавал нээлттэй байлгах ёстой мэдээллүүдийн жагсаалттай тулгаж үзэхэд хуулиар шаардагдаж байгаа мэдээллийн дөнгөж 20% нь тэр яамны веб сайт дээр байгаа байхгүй юу. Тэгэхээр энэ болбол нийтлэг байгаа байх гэж бодож байна. Тэгэхээр бидний яагаад хууль дээр тийм заалт үүрэг өгчхөөд байхад хууль чинь хэрэгжихгүй байна вэ гэдгийг системийнх нь хувьд нь шинжлэхгүй болбол энд тэнд очоод хэдэн мянган амлалт өгөөд хоосон амлалт болоод л дуусна. Тийм учраас би энэ системийн шинжилгээ гэдэг юмыг заавал хийгээрэй гээд байгаа юм. Энэ маш чухал шүү. Энийг үнэхээр бодитой, иргэн болгонд хүртээмжтэй, чухал ажил болгоё. Эхлээд заавал шинэчлэх хэрэгтэй. За баярлалаа.

Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Ш.Энхтуяа:

Ажлын хэсгийн гишүүний хувьд санал хэлэх гэсэн юм. Худалдан авалтын нээлттэй байдал гэдэгтэй холбоотойгоор манай эрүүл мэндийн салбар, тэр тусмаа эм хангамжийн салбарт эмийн худалдан авалт, тендерийн асуудал, төрийн худалдан авалтыг эм эмнэлгийн хэрэгсэл дээр явдаг. Тэгэхээр энэ Ажлын хэсэг дээр тэр талын ТББ-ын хүмүүсээс нэмбэл яасан юм бэ. Тухайлах юм бол одоо эм эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авалтын тендер бол эмнэлгүүд дээр болон төрийн худалдан авах ажиллагааны газар дээр тусчихдаг, зохион байгуулагдаад явдаг. Тэгэхээр тэр чиглэлийн ТББ-ын хүмүүсийн оролцоо байвал зүгээр юм уу?

Тэр чиглэлийн ТББ эсвэл зүгээр эм хангамжийн салбарт миний мэдэж байгаагаар бол 3 ТББ, холбоо байдаг. Тэгэхээр тэд нараас нь бас энэ ажлын хэсгийн төлөөлөл оролцуулбал яасан юм бэ гэсэн санал байна.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга бөгөөд Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга Б.Баасандорж:

За сая санал хэллээ. Ингээд өөр санал, асуулт байхгүй гэж ойлголоо. Гэхдээ Ажлын хэсгийн гишүүд, Ажлын хэсгийн нарийн бичигтэйгээ ярьж байгаад Болортуяа зөвлөхийн хэлсэн горимын саналын дагуу хүмүүсийнхээ чиглэл, илүү

мэргэшсэн байдлуудыг нь харж байгаад ийм байдлаар та багт орж ажиллахад болж байна уу гэдгийг нь хуваарилчхаад эргээд та бүхнээсээ нэг санал авъя.

Би Жаргалсайхан гуайн хийсэн системийн шинжилгээ дээр манай байгууллагаас яг энэ төлөвлөгөө гарсны дараа биелэлтээр нь процессын шинжилгээ хийнэ гэж хэлье. Ер нь ЗГ-аас сая процессын дахин инженерчлэлийг ЗГ-ын түвшинд цогц байдлаар 8 аргачлалыг нэг дор (чиг үүргийн эрсдэл, ажлын байрны сэтгэл ханамж, гэх мэт) анх удаа нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн салбарт хийгээд засаг дээр танилцуулсан. Үүн дээр яг таны хэлж байгаа дүр зургууд, тэр олон ажлуудын нэг нь байгаа байхгүй юу. Энэ байгууллагын нийгмийн даатгалын хөдөлмөрийн халамж нээлттэй байж чадаж байна уу? Тэгэхээр манай байгууллагаас яг энэ тандалт судалгааны багийн ахлах орж байна гэдэг маань бид нарын төлөвлөгөө энэ ажлын хэсгээс гарлаа. Иргэний нийгмийн байгууллагатайгаа хамтраад бид нар яг явц дунд нь төрийн байгууллагууд дээр ажиллах болно. Манайхаас бол процессын дахин инженерчлэл гээд ярьж байгаа, тийм зүйлүүдийг үе шаттайгаар хийж байгаа. Өмнө нь бид процессын дахин инженерчлэл гээд уулзаж байсан шүү дээ. Тэгээд тусдаа бас хоёулаа системийн шинжилгээгээрээ уулзаж ажлын санал солилцъё гэдэг саналыг тавья.

За ингээд та бүхэнд өшөө санал байхгүй болбол манай нарийн бичигт юм уу эсвэл надад Ажлын хэсгийн ахлагчид өшөө асууж тодруулах зүйл, санал байсан бол хэлэхэд нээлттэй шүү. Утсаар, бичгээр, цахимаар аль ч хэлбэрээр болно.

Ажлын хэсгийн хуваарь ёсоор хэдүүлээ өнөөдөр Ажлын хэсгийн анхны хурал боллоо. 11 дүгээр сарын 9-ны өдөр анхдугаар хуралдаанаас гарсан шийдвэр өөрчлөлт сайжруулалтыг төлөвлөгөөний төсөлд тусган ажлын хэсгийн гишүүддээ илгээнэ. За ингээд ажлын хэсгийн II хуралдааныг зохион байгуулна, 16-ны өдөр товлон байгаа шүү. За 16-ны хуралд аль болох манай иргэний нийгмийн төлөөлүүдээ болж өгвөл танхимаар за болохгүй бол цахимаар оролцоход асуудал байхгүй шүү дээ. Төрийн байгууллагын албан тушаалтнуудыг Номинчимэг заавал оролц гээрэй. Энэ хүмүүс бол иргэний нийгмийн байгууллагуудын төлөөлөл. Ингээд орж ирж байхад төрийн байгууллагуудаас өнөөдөр бол 3-4 газрын дарга байхгүй байна. Энийг бүр амаар хатуу анхааруулаад дараагийн хурал дээр хэрвээ орохгүй болбол өөрөөр асуудал яригдана шүү гэдэг зүйлүүдийг хэлээрэй.

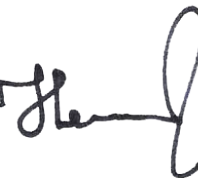
Иргэний нийгмийн төлөөллийн хүмүүстэй Ажлын хэсгийн гишүүдийг оруулаад бид нарын ирц 60 хэдэн хувьтай л байгаа байхгүй юу. Тэгэхээр хэдүүлээ идэвхтэй оролцож байж л дараа нь аль аль талдаа хариуцлагаа ч ярьдаг, үүргээ ч ярьдаг, гавьяагаа ч ярьдаг тийм байвал нөгөө баланс нь тэнцвэртэй болох байх аа.

За тэгээд 11 дүгээр сарын 23-ны өдөр бид ажлын хэсгийн III хуралдааныг хийхээр төлөвлөж байгаа. За ингээд III хуралдаанаас ер нь гол зүйлүүд гарчихна гэсэн үг. III хуралдаанаас гарсан шийдвэр, өөрчлөлт, сайжруулалтыг бид нар төлөвлөгөөний төсөлд тусган эцэслэн боловсруулаад төлөвлөгөөний төслийг НЗТҮЗ-д танилцуулж батлуулах ёстой байгаа. Мөн хэлэлцүүлэг хийх ёстой, ийм төлөвлөгөөтэй ажиллаж байгаа шүү. Тэгэхээр Ажлын хэсэгт өнөөдөр ирсэн байгаа гишүүд маань идэвхтэй санаачилгатай оролцохыг би хүсье. Ер нь өнөөдрийн уур амьсгалыг харж байхад нэлээн идэвхтэй, үр дүнтэй, үр нөлөөтэй ажиллах байдал миний хувьд ажиглагдаж байна. Ингээд өнөөдөр цаг заваа гарган Ажлын хэсгийн анхны хуралдаанд ирсэнд баярлалаа. Хуралдаан өндөрлөснийг мэдэгдье.

Хуралдаан 2023 оны 11 дүгээр сарын 08-ны өдрийн 16.30 цагт өндөрлөв.

Хуралдааны тэмдэглэлийг хөтөлсөн:

МОНГОЛ УЛСЫН НЭЭЛТТЭЙ ЗАСГИЙН
ТҮНШЛЭЛИЙН 2024-2027 ОНЫ ҮНДЭСНИЙ V
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТӨСӨЛ БОЛОВСРУУЛЖ,
ТАНИЛЦУУЛАХ ҮҮРЭГ БҮХИЙ АЖЛЫН
ХЭСГИЙН НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА:

Д.НОМИНЧИМЭГ